

ПРИРУЧНИК

ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ – ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2020 -

ПРИРУЧНИК ЗА РАД БИРАЧКИХ ОДБОРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ – ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2020.

Са прилогом: Подсјетник изборних радњи на бирачком мјесту

Издавач: Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, Данијела Озме бр. 7, 71000 Сарајево, тел: 033 / 251 300, факс: 033 / 251 329, имејл: infor@izbori.ba, веб-страница: www.izbori.ba.

За издавача: Жељко Бакалар, предсједник

Приручник припремили: др Ахмет Шантић
Јован Калаба

Сарадник на припреми публикације: Мустафа Лаковић

ДТП и штампа: ГрафоМарк, Лакташи

Тираж: 10.000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.846(497.6)“2020”(035)

ŠANTIĆ, Ahmet

Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini : lokalni izbori 2020. / [priručnik pripremili Ahmet Šantić, Jovan Kalaba]. - Sarajevo : Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, 2020. - 75 str. : ilustr. ; 30 cm

Ćir. - Tekst na srp. jeziku. - Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-555-59-6

1. Kalaba, Jovan

COBISS.BH-ID 41112838

На основу закључка Централне изборне комисије Босне и Херцеговине број: 04-14-677- /20 од 02.10.2020. године, овај приручник је одобрен за кориштење изборној администрацији Босне и Херцеговине за Локалне изборе 2020.године

“Сви изрази писани у једном роду односе се без дискриминације на оба пола”

Овај приручник је публикован захваљујући финансијским средствима Савјета Европе. Ставови изражени у Приручнику ни на који начин не одражавају званични став Савјета Европе.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Приручник се дистрибуише бесплатно!

Приручник је, у цјелини или у појединим његовим дијеловима, забрањено умножавати и дистрибуисати без одобрења Централне изборне комисије Босне и Херцеговине!

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	страница 4
1. БИРАЧКИ ОДБОР	
1. Одговорност и улога бирачких одбора	страница 7
2. Дужност предсједника бирачког одбора и улога чланова бирачког одбора у процесу гласања	страница 7
3. Записник о раду бирачког одбора	страница 9
2. ПОСМАТРАЧИ	
1.1. Уводне напомене	страница 10
1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту	страница 10
1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора	страница 10
1.4. Удаљавање посматрача са бирачког мјеста	страница 11
1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача	страница 11
3. БИРАЧКО МЈЕСТО	
1. Обиљежја и осигурање простора на бирачком мјесту	страница 13
2. Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста	страница 14
4-а РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО	
1. Дан уочи избора	страница 19
2. Прије отварања бирачког мјеста	страница 20
3. Отварање бирачког мјеста	страница 21
4. Процедуре гласања	страница 21
5. Затварање бирачког мјеста	страница 24
6. Попуњавање обрасца за бројно стање и паковање неискориштених и оштећених гласачких листића	страница 25
4-б БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА	
7. Редослијед бројања гласачких листића	страница 29
8. Гласачки листићи	страница 29
9. Радње прије бројања гласачких листића	страница 31
10. Бројање гласачких листића – већински глас	страница 32
11. Бројање гласачких листића – отворена листа	страница 33
12. Правилно обједињавање резултата	страница 40
5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ	
1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 41
6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ – КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА	
1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 43
7. МОБИЛНИ ТИМ	
1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу БС и Записнику о раду БО	страница 46
8. ПОСЕБНИ МОБИЛНИ ТИМ	
1. Процедуре гласања, бирача у самоизолацији због епидемије КОВИД -19	страница 49
9. ИНСТРУКЦИЈА	
1. Инструкција о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД-19	страница 53
10. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ	
1. Санкције прописане Изборним законом БиХ Поглавље 19а	страница 60
2. Злоупотреба бирачког права и изборна превара (Кривични закон БиХ, Кривични закон РС, Кривични закон ФБиХ)	страница 60
3. Литература	страница 62
11. СХЕМЕ ПАКОВАЊА	
Схеме паковања изборног материјала	страница 64
Подсјетник изборних радњи на бирачком мјесту	страница 71

Poštovani predsjednici i članovi biračkih odbora,

Pred vama je Priručnik za rad biračkog odbora u Bosni i Hercegovini – Lokalni izbori 2020. godine koji je podsjetnik na izborne radnje koje se provode na biračkom mjestu i koji je namjenjen upravo vama, članovima organa za provođenje izbora.

Priručnik za rad biračkih odbora sadrži detaljan opis i prikaz rada biračkog odbora na biračkom mjestu, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora i njihovih zamjenika, posmatrača i drugih učesnika izbornog procesa, dan uoči izbora, na dan izbora i noć nakon izbora.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine se ove godine kod organizacije izbora suočila sa problemom pojave epidemije Covid-19 koja je znatno usložnila sve radnje u izbornom procesu, te je zbog zaštite života i zdravlja svih sudionika u izbornom procesu donijela Instrukciju o postupanju organa za provođenje izbora na izborni dan u uslovima epidemije Covid-19 kojom je, između ostalog, regulisala način postupanja biračkih odbora na dan izbora.

Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Lokalni izbori 2020. godine, je unaprijeđen u smislu da je objašnjeno, šta treba raditi i kako da se ponaša birački odbor, odnosno predsjednik u slučaju kršenja odredbi Izbornog zakona BiH, odnosno kako postupiti ako na biračkom mjestu dođe do zloupotreba biračkog prava, odnosno pokušaja izbornih prevara.

Poštivanje odredbi iz Izbornog zakona BiH i procedura utvrđenih u svim ostalim propisima koje donosi Centralna izborna komisija BiH, a uz pomoć ovog Priručnika za rad biračkih odbora, put je da se izbjegnu greške u radu biračkih odbora, ali i sankcije, te izgradi dobra praksa, kao garancija demokratskih i poštenih izbora.

Od vas, kao naročito važnog segmenta izborne administracije očekujemo da tokom svog rada na dan izbora budete prije svega nepristrasni, odgovorni, efikasni, precizni i jasni u objašnjenjima biračima, posmatračima, kao i drugim izbornim akterima.

Ovim putem zahvaljujemo Vijeću Europe za svesrdnu podršku u izradi i objavljivanju ovog Priručnika.

Sarajevo: septembar 2020. godine

Predsjednik

Centralne izborne komisije BiH

Željko Bakalar

1.

БИРАЧКИ ОДБОР

1. БИРАЧКИ ОДБОР

→ Бирачки одбори су тијела за провођење избора која именују градске/општинске изборне комисије (у даљем тексту „изборне комисије“) за сваке изборе, на основу приједлога овјерених политичких субјеката или својих евиденција о раду бирачких одбора са ранијих избора. Бирачки одбор је независан и непристрасан у свом раду

1. ОДГОВОРНОСТ И УЛОГА БИРАЧКОГ ОДБОРА

1.1. Начин рада бирачког одбора

- Бирачки одбор руководи радом бирачког мјеста, осигурава правилност и тајност гласања и на редовном бирачком мјесту броји и евидентира резултате гласања.
- Предсједник бирачког одбора руководи радом бирачког одбора, осигурава да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано.
- Бирачки одбори доносе одлуке натполовичном већином од укупног броја чланова.
- Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за исправно бројање гласачких листића, као и исправно паковање изборног материјала.
- Предсједник или чланови бирачког одбора не смију утицати на одлуку бирача.

2. ДУЖНОСТ ПРЕДСЈЕДНИКА БИРАЧКОГ ОДБОРА И УЛОГА ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА У ПРОЦЕСУ ГЛАСАЊА

а) Бирачки одбор који се састоји од предсједника и четири члана

2.1. Предсједник бирачког одбора:

- руководи радом бирачког одбора и заједно с члановима бирачког одбора одговоран је за законитост рада на бирачком мјесту;
- одређује дужности сваком члану бирачког одбора и евидентира их у Записник о раду бирачког одбора
- одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини
- попуњава све обрасце
- осигурава да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета
- помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања
- рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача и евидентира у Записник вријеме и околности свих значајних догађаја на бирачком мјесту, на начин да за сваки приговор укратко у Записник о раду бирачког одбора напише околности на којима се приговор заснива у шта је предузео у вези са тим
- одржава интегритет процеса гласања, односно бројања
- за бираче чије име није уписано на бирачком списку на том бирачком мјесту је обавезан да изврши провјеру са Центром за бирачки списак или путем СМС-а на којем бирачком мјесту тај бирач гласа.

2.2. Члан бирачког одбора задужен за контролу реда:

- осигурава контролу кретања бирача на бирачком мјесту
- осигурава да бирачи поштују све хигијенско – епидемиолошке мјере заштите.

2.3. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију:

- провјерава идентитет бирача
- проналази бирачево име у изводу из Централног бирачког списка
- упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу
- осигурава да се бирач потпише поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка након чега наглас изговара име и презиме бирача на начин да сва лица која су присутна на бирачком мјесту то јасно чују.

2.4. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића:

- издаје гласачке листиће бирачу
- објашњава бирачу како треба исправно испунити гласачке листиће
- упућује бирача према слободној гласачкој кабини у којој му се омогућава тајност гласања.

2.5. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије:

- упућује бирача да убаца гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто
- осигурава да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаца гласачке листиће, један по један, и осигурава да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију.

в) Бирачки одбор који се састоји од три члана:

Ако се бирачки одбор састоји од предсједника и два члана, члан бирачког одбора задужен за контролу реда ће истовремено обављати и контролу гласачке кутије, док ће члан бирачког одбора задужен за идентификацију истовремено обављати и издавање гласачких листића.

с) Замјеници чланова бирачких одбора

Сви чланови бирачког одбора или њихови замјеници морају бити присутни током цијелог процеса гласања, укључујући и утврђивање резултата гласања. (члан 5.5 Закона).

Предсједник бирачког одбора са члановима и замјеником предсједника и замјеницима чланова усаглашава термине њиховог ангажмана на бирачком мјесту, имајући у виду период ангажовања (у изборном дану – најкасније од 06 сати па до касних ноћних или раних јуратњих сати наредног дана, њихове потребе, могућност гласања, уколико нису гласачи на том бирачком мјесту и сл.).

Посебно је потребно нагласити да у бирачком одбору могу истовремено бити ангажовани предсједник/члан **или** његов замјеник, а никако обојица, као и да замјеник може замјењивати **само** свог члана, а не неког другог.

Када су ангажовани на бирачком мјесту, члан или његов замјеник – имају иста права и обавезе, укључујући и потпис у записник о раду бирачког одбора, као и одговарајућим обрасцима који се воде на бирачком мјесту.

Предсједник или његов замјеник, и сви чланови или њихови замјеници који учествују у раду бирачког одбора, дужни су потписати Записник о раду бирачког одбора.

Уколико предсједник или његов замјеник, односно члан или његов замјеник, одбију потписати Записник о раду бирачког одбора, то ће се евидентирати у Записнику и евидентирати разлог непотписивања предсједника/члана/ замјеника.

2.6. Предсједник и чланови бирачког одбора, односно њихове замјене уколико су ангажоване на изборни дан, индивидуално одговарају:

- ***за учињене неправилности у оквиру својих задужења на бирачком мјесту, у складу с Изборним законом БиХ и подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ***
- ***за учињене неправилности у процесу бројања гласачких листића и***
- ***за учињене неправилности у процесу паковања изборног материјала.***
- ***Предсједник бирачког одбора одговоран је и за неправилности које учини члан бирачког одбора уколико није евидентирао уочене неправилности и о томе није извјестио градску/ општинску изборну комисију.***

→ Члан бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлука када тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес, или ако постоји други сукоб интереса који може довести у сумњу његову способност да дјелује непристрасно. Члановима уже породице сматрају се: брачни друг, дјеца и чланови домаћинства према којима члан бирачког одбора има законску обавезу издржавања.

3. ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

1) Записник о раду бирачког одбора је писани документ у који се уписују информације у вези са гласањем, као и други догађаји који се дешавају на бирачком мјесту и у његовој околини, од отварања бирачког мјеста до утврђивања изборних резултата – ЗАРБО (у даљњем тексту: Записник)

2) Изборна комисија доставља сваком бирачком одбору Записник, заједно са осталим изборним материјалом.

3.1 Записник о раду бирачког одбора састоји се од:

- **Записника I – записник о раду бирачког одбора дан уочи одржавања избора**
- **Записник II – записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора.**

1) Изглед Записника је како слиједи:

- a) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, рубрике у које се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив **Записника о раду бирачког одбора (Зарбо).**

2) Изглед Записника I је како слиједи:

- a) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, рубрике у које се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив **Записник о раду бирачког одбора дан уочи избора (Зарбо I)**
- b) прва страница, односно Образац 31, на којем се уписује попис изборног материјала који је градска/општинска изборна комисија предала бирачком одбору, затим рубрика у коју се уписује начин складиштења оригиналног изборног материјала од преузимања до почетка рада бирачког одбора и
- c) друга страница, односно Образац 32, на којем се уписују запажања о стању бирачког мјеста на дан уочи избора, који је потребно да потпишу предсједник и чланови бирачког одбора.

3) Изглед Записника II је како слиједи:

- a) насловна страница са знаком Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, рубрике у које се уписује назив основне изборне јединице и број бирачког мјеста и пуни назив **Записника о раду бирачког одбора на дан избора (Зарбо II)**
- b) прва страница, односно Образац 33, у којем се уписују подаци о присуству чланова бирачког одбора на бирачком мјесту на дан избора, као и њихова задужења која обављају на дан избора
- c) друга страница, односно Образац 34, у којем се уписују подаци о присутним акредитованим посматрачима на дан избора,
- d) трећа страница, односно Образац 35, у којем се уписују запажања у току гласања
- e) четврта страница, односно Образац 36, у којем се уписују мишљења или примједбе чланова бирачког одбора, бирача и акредитованих посматрача
- f) пета страница, односно Образац 37, у којем се уписују подаци о удаљавању лица са бирачког мјеста и
- g) шеста страница, односно Образац 38, у којем се уписује вријеме затварања бирачког мјеста.

3.2. Записник о раду бирачког одбора и одговарајуће обрасце потписују сви чланови бирачког одбора (или њихови замјеници ако су ангажовани у тренутку потписивања тих записника). Ако неки члан/замјеник одбије потписати, предсједник или један од чланова који се потписују, то ће евидентирати заједно с разлозима непотписивања.

3.3. Записник о раду бирачког одбора води се у два идентична примјерка од којих је један примјерак индиго-копија (зелена копија). Записник је опремљен двоструком задњом корицом која се користи тако да се подаци не пресликавају на друге странице.

3.4. Бирачки одбор доставља изборној комисији копију Записника, а оригинал Записника доставља Централној изборној комисији БиХ.

2. ПОСМАТРАЧИ

→ Посматрачи могу бити акредитовани у име овјереног политичког субјекта, удружења грађана/невладиних организација и страних влада, односно невладиних организација које се баве надгледањем избора.

1.1. Уводне напомене

- a) Процес гласања и пребројавања гласачких листића могу посматрати само акредитовани посматрачи. Посматрачи могу постављати питања у вези с изборним процесом, али се не могу мијешати у изборни процес.
- b) Сваки посматрач за вријеме посматрања изборне активности дужан је носити акредитацију и неће носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом (у даљем тексту: политички субјекат).
- c) Само један посматрач који је представник политичког субјекта, односно удружења може бити присутан у исто вријеме на једном бирачком мјесту. Број међународних посматрача који могу бити присутни истовремено на једном бирачком мјесту није ограничен, али њихово присуство не смије ометати изборни процес. Међународни посматрач може на бирачко мјесто са собом увести и преводиоца.
- d) Политички субјекти могу имати посматраче на бирачким мјестима за гласање у одсуству, и то на бирачком мјесту на којем се у изводу из Централног бирачког списка налазе бирачи уписани да гласају за изборну јединицу у којој се политички субјекат кандидује.

1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту

- a) Након доласка на бирачко мјесто посматрач мора предсједнику бирачког одбора показати лични идентификациони документ. Предсједник бирачког одбора провјериће посматрачев идентификациони документ са фотографијом како би утврдио да се име посматрача налази на акредитацији.
- b) Предсједник бирачког одбора ће у за то предвиђену рубрику записника уписати име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао и његов број акредитације, биљежећи вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто. Предсједник бирачког одбора задржаће идентификациони документ до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто. Приликом боравка на бирачком мјесту посматрач је обавезан носити акредитацију.

1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора

- a) Ако примијети неправилности у раду бирачког одбора, посматрач има право у Записник о раду бирачког одбора унијети своје мишљење или примједбе на процес гласања које потписује лично (мишљење или примједба која није потписана лично неће бити разматрана). Посматрач може стављати образложене примједбе на рад бирачких одбора у писаној форми које се прилажу уз Образац 36, о чему предсједник бирачког одбора издаје потврду о предаји примједби, а о чему може обавијестити и изборну комисију.
- b) Посматрач има право тражити копију Записника о раду бирачког одбора. Препис записника о раду бирачког одбора акредитованом посматрачу ће се омогућити на погодан начин, што подразумијева и сликање фотоапаратом или телефоном.

1.4. Удаљавање посматрача са бирачког мјеста

Ако посматрач током посматрања омета изборни процес, предсједник бирачког одбора у поступку удаљавања посматрача са бирачког мјеста треба га претходно опоменути и предузети све друге расположиве мјере и радње да ометање престане, а ако настави с ометањем, бирачки одбор може одлучити да посматрача удаљи са бирачког мјеста, о чему предсједник обавезно обавјештава градску/ општинску изборну комисију.

1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Ime: _____ PS- _____ Prezime: _____ Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK br. _____ Datum: _____ Ovjerava: _____ MP</p> <p>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</p>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
---	---

→ **Слика 1.** Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници политичких субјеката (бијела). Акредитације издаје општинска/градска изборна комисија на основи листе овјерених политичких субјеката, односно Централна изборна комисија БиХ акредитује посматраче који ће посматрати рад Централне изборне комисије БиХ и Главног центра за бројање.

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Ime: _____ PU- _____ Prezime: _____ Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK br. _____ Datum: _____ Ovjerava: _____ MP</p> <p>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</p>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
---	---

→ **Слика 2.** Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници удружења (сива). Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације удружењима грађана.

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Name: _____ MP- _____ Surname: _____ Right to observe as per BiH CEC Decision No : _____ Date: _____ Approved by: _____ Stamp</p> <p>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</p>	<p>While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.</p>
--	---

→ **Слика 3.** Изглед лица и наличја акредитације за међународне посматраче (роза). Централна изборна комисија БиХ акредитује и издаје акредитације међународним посматрачима.

3.

БИРАЧКО МЈЕСТО

4. а. РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

б. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

**6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ -
КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА**

7. МОБИЛНИ ТИМ

8. ПОСЕБНИ МОБИЛНИ ТИМ

3. БИРАЧКО МЈЕСТО

- Општинске/градске изборне комисије, у правилу, формирају три типа бирачких мјеста, и то:
- **редовна бирачка мјеста** на којим бирачко право остварују бирачи који гласају за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта/боравишта
- **бирачка мјеста за гласање у одсуству** на којим бирачко право остварују расељена лица код којих се основна изборна јединица за коју гласају разликује од основне изборне јединице тренутног пребивалишта, односно расељено лице које је изразило своју бирачку опцију за гласање у општини пребивалишта према посљедњем проведеном попису становништва у Босне и Херцеговини из 1991.
- **бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићима** на којем бирачко право могу остварити бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи, као и бирачи који гласају за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта/боравишта, а који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља IV овог приручника и потврду издату од центра за бирачки списак основне изборне јединице за гласање непотврђеним-ковертираним гласачким листићима.

1. ОБИЉЕЖЈА И ОСИГУРАЊЕ ПРОСТОРА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

1.1. Бирачко мјесто и обиљежја

- Под бирачким мјестом и његовом околином сматра се само бирачко мјесто, као и простор у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто.
- На бирачком мјесту и његовој околини могу се постављати само званична обиљежја избора која пропише Централна изборна комисија БиХ и која се посредством градске/општинске изборне комисије достављају бирачком одбору. Званична обиљежја избора су:
  - плакати с изгледом гласачких листића на којима се гласа
  - плакати с упутствима о начину гласања и плакати с информативним садржајима за бираче
  - плакат с изводима из кривичних закона
  - списак чланова бирачког одбора са назнаком на чији приједлог су именовани.

1.2. Осигурање простора одређеног за бирачко мјесто

- Изборне комисије дужне су дан прије, а најкасније 12 сати прије отварања бирачког мјеста осигурати да простор који је одређен за бирачко мјесто буде припремљен за отварање
- Ако бирачки одбор примијети да постоје сметње које онемогућавају да лица са инвалидитетом приступе бирачком мјесту, може градској/општинској изборној комисији поднијети захтјев за стварање услова да лица са инвалидитетом приступе бирачком мјесту.

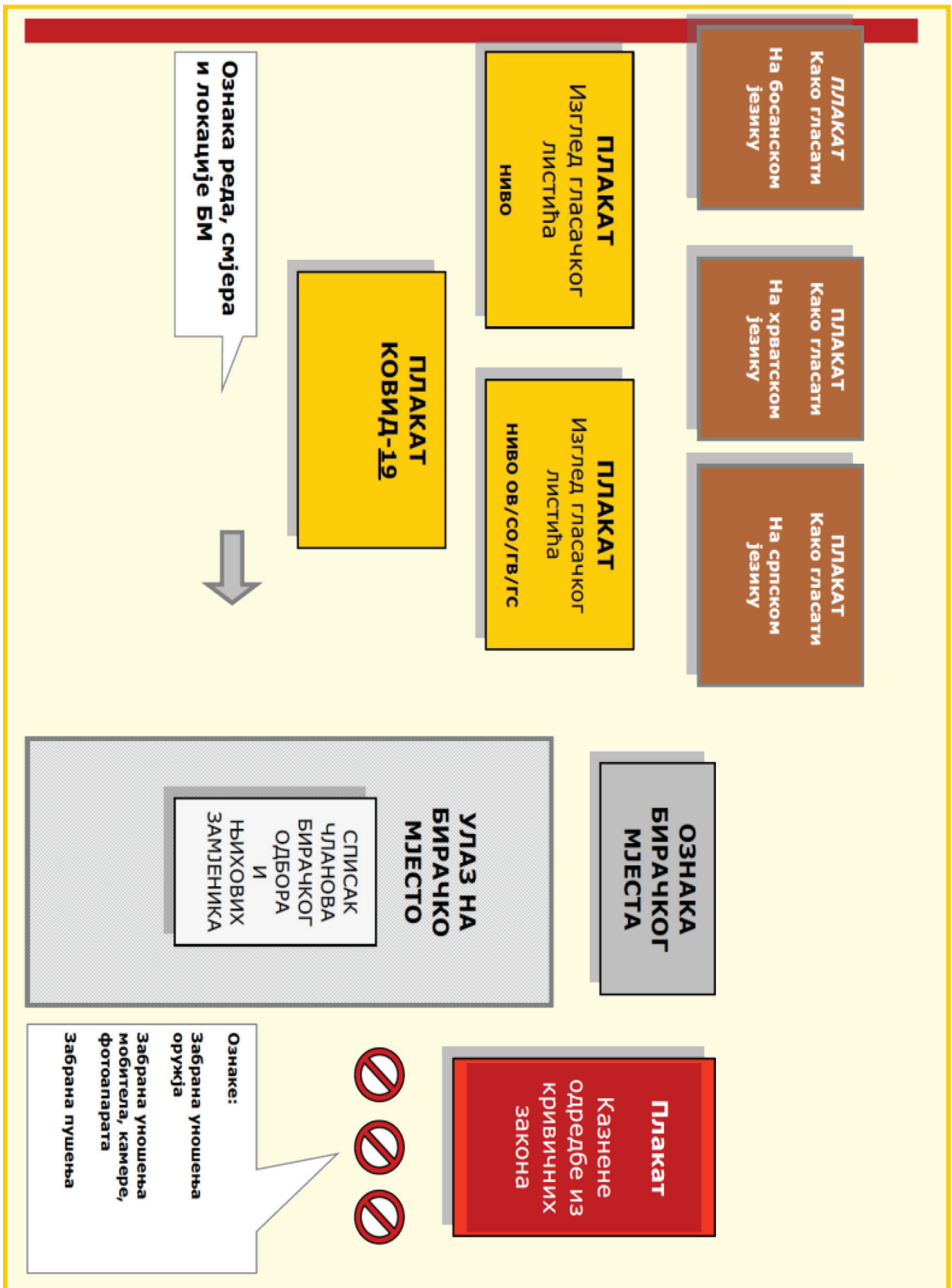
→ На бирачком мјесту и у његовој околини забрањено је ношење и показивање оружја и опасних предмета, кориштење фотоапарата, камера, мобилних телефона или других средстава којима се може снимати или испоручити звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту, од тренутка преузимања гласачких листића па до напуштања бирачког мјеста.

→ У случају да бирач употреби неко од наведених средстава током боравка на бирачком мјесту или током гласања, бирачки одбор ће то евидентирати у Записник о раду бирачког одбора, уз навођење личних идентификационих података о бирачу, као и прецизан опис кориштења средстава те о том случају обавијестити изборну комисију.

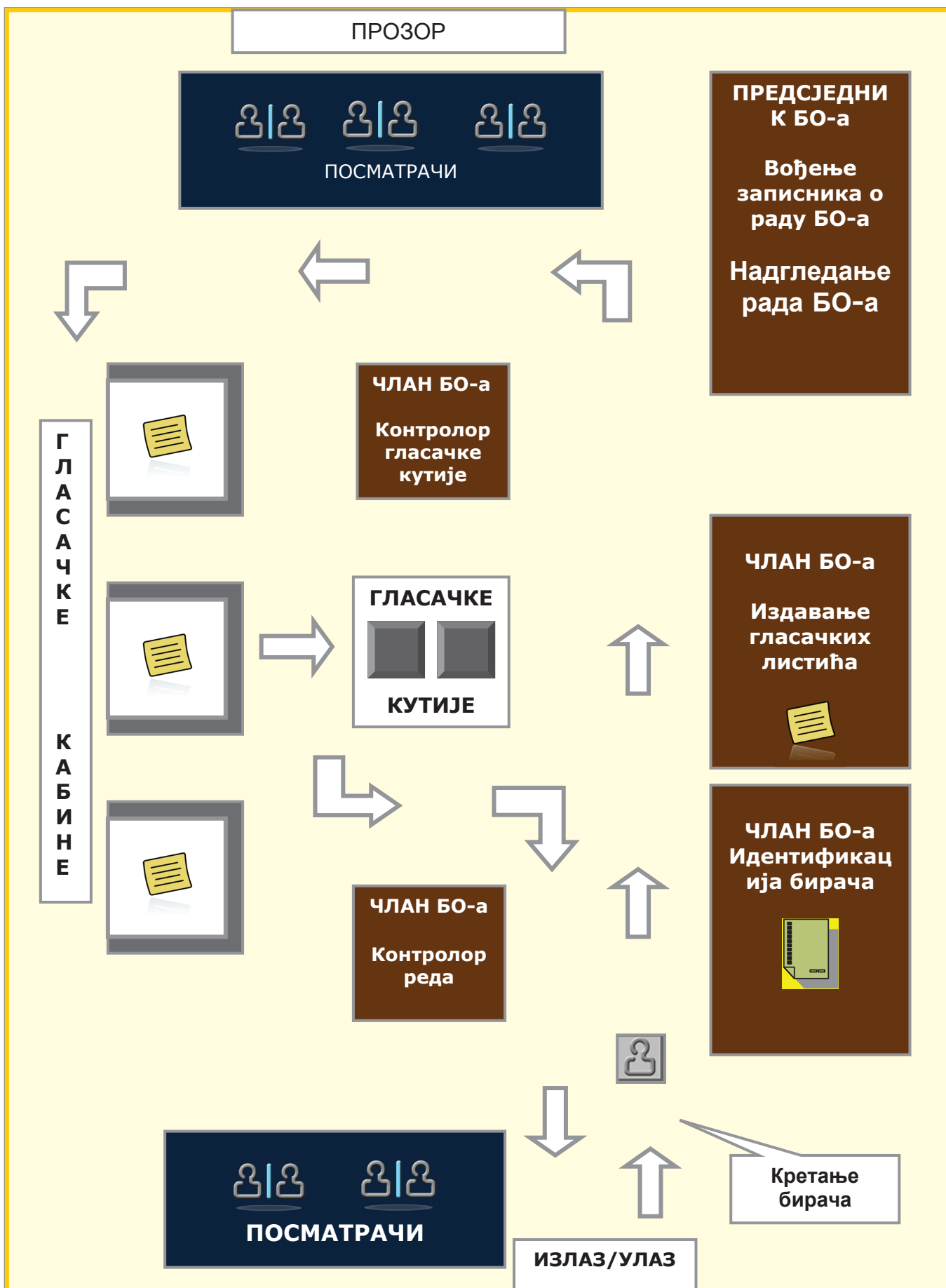
→ На бирачком мјесту и у његовој околини, такође, није дозвољено пушење, као ни доношење и истицање обиљежја и симбола са политичком конотацијом.

→ Бирачки одбор поставља на видном мјесту ознаке забране за претходно наведене радње.

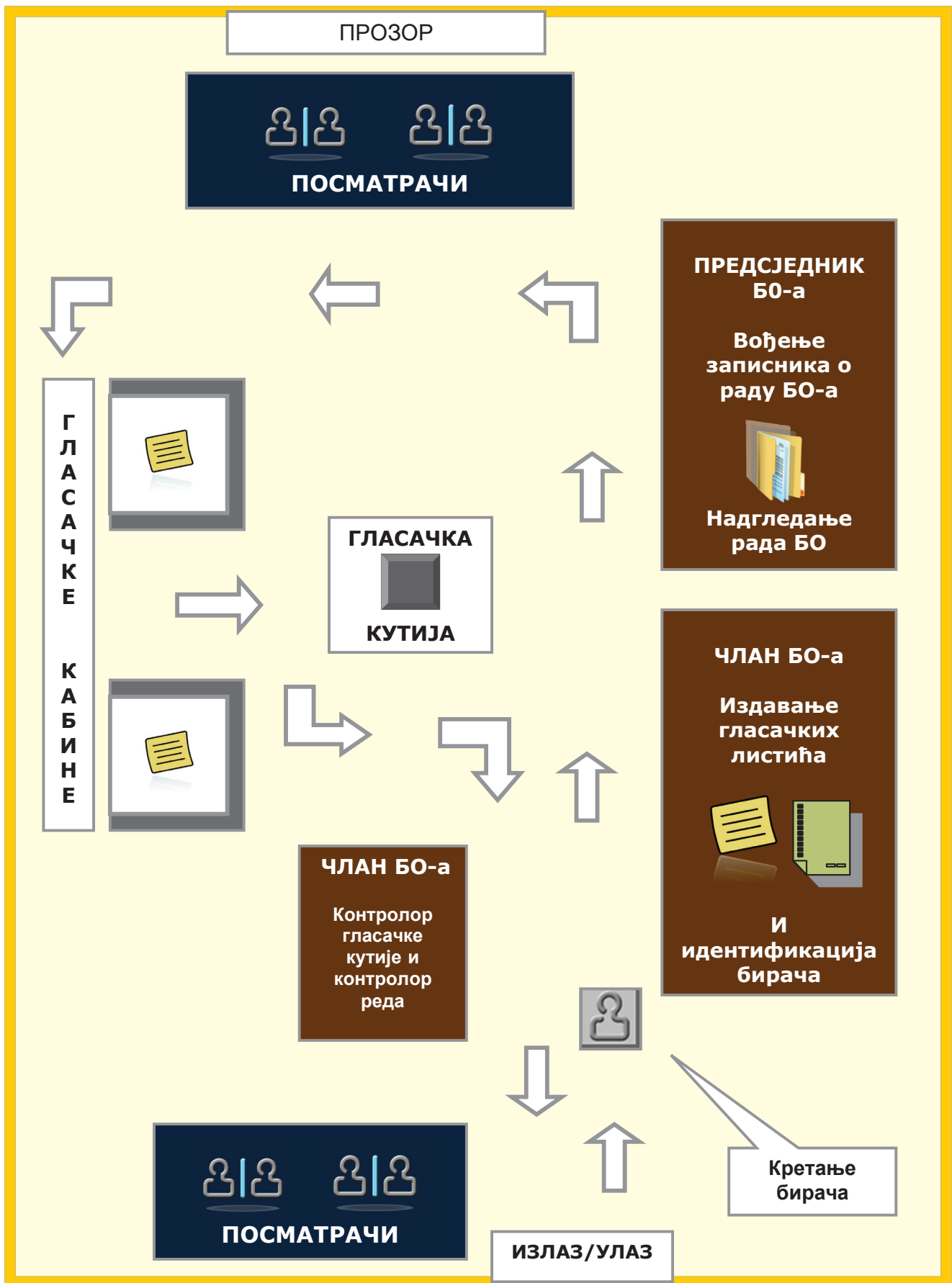
2.1 Уређење улаза и унутрашњег простора бирачког мјеста

→ Слика 4. Схематски приказ уређења улаза на бирачко мјесто - примјер

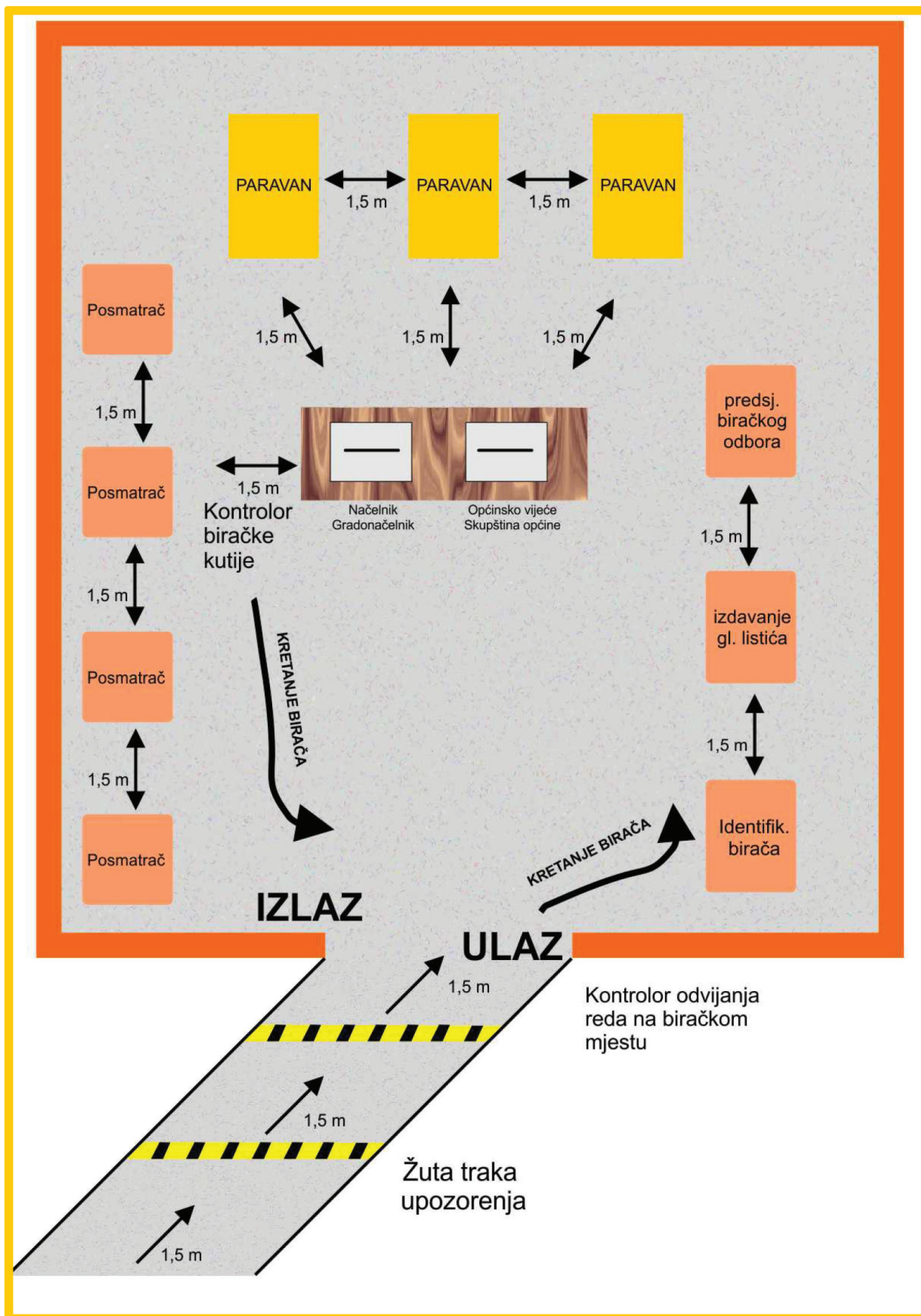

→ **Слика 5.** Схематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор који се састоји од пет чланова) — примјер

→ **Слика 6.** Схематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор који се састоји од три члана) — примјер

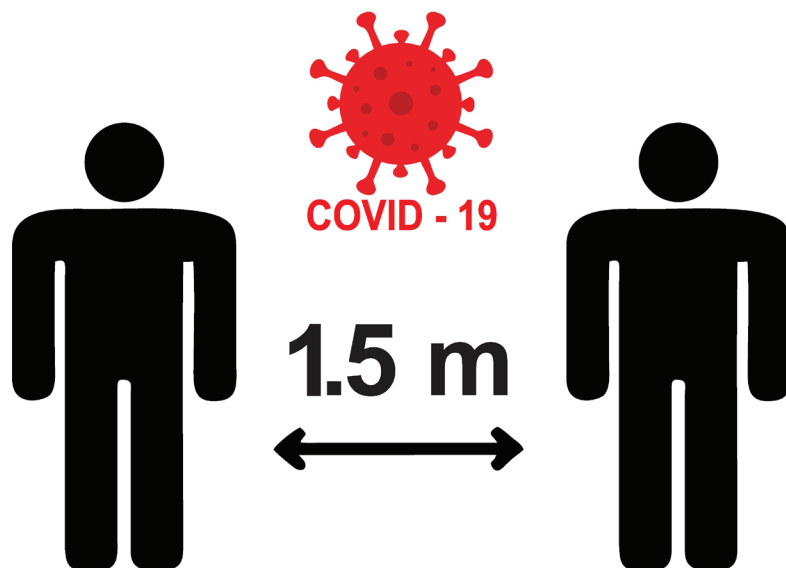

→ **Слика 7.** Схематски приказ уређења бирачког мјеста
Поштовање свих мјера код епидемије КОВИД 19 — примјер

РАЖЊА / РОЗОР / ПАЖЊА

ОБАВЕЗНО/ОБВЕЗНО ДРЖАТИ РАЗМАК
ОБАВЕЗНО ДРЖАТИ РАЗМАК

Обавезна/обavezна
дезинфекција руку
Обавезна
дезинфекција руку

Обавезно/обavezно
пошење маске
Обавезно
ношење маске

Zabranjeno rukovanje
Забрањено руковање

Кашљите или
кишите у лакат
Кашљите или
кишите у лакат

**Избори -
Твоје право!**

WWW.IZBORI.BA

**Izbori -
Tvoje pravo!**

→ Slika 8. Plakat poštivanje svih mjera kod epidemije Covid-19 — primjer

4. а. РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО

1. ДАН УОЧИ ИЗБОРА

1.1. Изборна комисија ће дан прије, а најкасније 12 сати прије отварања бирачких мјеста, доставити бирачком одбору изборни материјал, и то:

- извод из Централног бирачког списка
- гласачке листиће
- гласачку кутију
- комплет образаца за бирачко мјесто
- кандидатске листе, односно плакате са изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици
- плакате с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче
- Записник о раду бирачког одбора — ЗАРБО
- потрошни материјал према спецификацији из Обрасца 31 Записника, неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.

1.2. Бирачки одбор приликом преузимања изборног материјала обавезно провјерава да ли је изборни материјал који је примио од изборне комисије комплетан и у исправном стању, што потврђују својим потписима у Обрасцу 31 Записника, као и начин складиштења оригинално преузетог изборног материјала од момента преузимања до момента почетка рада бирачког одбора. Ако бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава изборну комисију која је обавезна да у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклони све недостатке у најкраћем року.

1.3. Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке који утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у Образац 32 Записника. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за сигурност бирачког материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, окончања процеса бројања и предаје гласачког материјала изборној комисији.

1.4. Бирачки одбор уклања са бирачког мјеста све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе, као и остале ознаке које могу имати дискриминационо значење.

1.5. Бирачки одбор испред просторије у којој се налази бирачко мјесто поставља:

- ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза
- ознаку забране уношења оружја, забране пушења, забране кориштења фотоапарата и мобилних телефона
- кандидатске листе, односно плакате са изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици
- Постере с упутствима о начину гласања “Како гласати” и информативним садржајима за бираче, као и постере о мјерама заштите, КОВИД -19.
- Постере са изводима из кривичних закона.

1.6. Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметано кретање бирача на бирачком мјесту.

2. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- 2.1.** Сви чланови бирачког одбора морају доћи на бирачко мјесто најмање сат времена прије почетка гласања. У том временском периоду само чланови бирачког одбора и посматрачи могу бити присутни на бирачком мјесту.
- 2.2.** Предсједник бирачког одбора заједно са члановима обавља све радње прописане Инструкцијом о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД – 19.
- 2.3.** Предсједник бирачког одбора, приликом отварања бирачког мјеста, дужан је у складу с прописом Централне изборне комисије БиХ одредити дужности сваком члану бирачког одбора и евидентирати их у дио 33 гдје се предсједник и чланови потпишу у реду поред свог имена.
- 2.4** Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину, водећи рачуна да нико унутар или изван бирачког мјеста не може видјети бирача док гласа. Отвор гласачке кабине треба бити окренут према зиду. Изузетно, ако није могуће гласачку кабину поставити поред зида, може се поставити поред прозора тако да се прозор покрије и да се онемогући поглед извана у гласачку кабину.
- 2.5.** Предсједник бирачког одбора обавезно упознаје све чланове бирачког одбора као и посматраче о обавезама проистеклим из Инструкције о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД – 19.

2.6. Прије почетка гласања предсједник, односно чланови бирачког одбора:

- исписују све неопходне податке на коверте, односно пакете
- предсједник уписује у Образац за бројно стање број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка.
- ручно броје примљене гласачке листиће за сваки изборни ниво те предсједник уписује у Образац за бројно стање укупан број примљених гласачких листића, показују празну гласачку кутију, након чега на њу стављају пластичне печате
- предсједник у Образац за бројно стање уписује серијске бројеве печата гласачке кутије
- постављају запечаћену гласачку кутију на мјесто гдје је сви присутни могу видјети
- предсједник провјерава идентификациони документ с фотографијом посматрача, како би се утврдило да се име посматрача налази на акредитацији, идентификациони документ задржава до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто
- предсједник у Образац 34 Записника уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто
- предсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу сјести и посматрати изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити гледати у гласачку кабину, али да могу постављати питања у вези с изборним процесом
- предсједник уписује у Образац 33 Записника вријеме отварања бирачког мјеста

→ Предсједник бирачког одбора на редовном бирачком мјесту у општини гдје се проводе избори за градоначелника Града Источно Сарајево, као и предсједник бирачког одбора на редовном бирачком мјесту у Граду Мостару попуњавају образац бројног стања како је приказано на примјеру Обрасца бројног стања.

Предсједник бирачког одбора је обавезан да податке у све обрасце уписује искључиво оловком црвене боје која се налази у кутији са неосјетљивим изборним материјалом.

2.7. Поступање бирачког одбора у случају неисправности у паковањима гласачких листића

У случају да бирачки одбор, приликом ручног бројања примљених гласачких листића, утврди неправилности:

- у паковањима гласачких листића нађу материјал који није гласачки листић, или гласачке листиће на којима нема одштампаних имена и презимена кандидата, или гласачки листић не садржи кандидатске листе за ту изборну јединицу, или гласачке листиће које није утврдила Централна изборна комисија БиХ, обавезан је да их одвоји и утврди њихов број, као и да утврди број гласачких листића који су исправни
- у пакетима гласачких листића приме мањи или већи број гласачких листића од предвиђеног броја, а утицао би на процес гласања због недостатка гласачких листића одмах по сазнању о неправилностима обавјештава изборну комисију.

Изборна комисија по обавјештењу бирачког одбора обавезна је отићи на бирачко мјесто и утврђену неправилност записати у Записник о раду бирачког одбора у дио “Прије отварања бирачког мјеста”, те доставити писани извјештај о утврђеној неправилности Централној изборној комисији БиХ.

Уколико бирачки одбор утврди недостатак гласачких листића неопходних за њихов рад, обавјештава о томе изборну комисију, која у даљој процедури од бирачких одбора, са ближих бирачких мјеста узима максимално по 100 гласачких листића, те их доставља бирачком одбору којем недостају гласачки листићи.

О наведеном поступку изборна комисија сачињава Записник, а бирачки одбор исте те чињенице уписује у Образац бројног стања у дио 3 “Број накнадно задужених гласачких листића”, гдје бирачки одбор којем су изузети гласачки листићи уписује број изузетних гласачких листића, а бирачки одбор којем су дати гласачки листићи уписује број преузетих гласачких листића, такођер бирачки одбори проведени поступак уписују у свој Записник.

3. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА

3.1. Сва бирачка мјеста отварају се у 07.00 сати, а затварају се у 19.00 сати.

3.2. Предсједнику или члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто биће омогућено да буду одсутни са бирачког мјеста онолико времена колико им је потребно да на бирачком мјесту гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и гласају. Замјеник предсједника, односно замјеник члана бирачког одбора, учествује у раду бирачког одбора за вријеме њиховог одсуства.

3.3. Ако бирачко мјесто није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три сата или краће, гласање на том бирачком мјесту може се продужити за временски период у дужини трајања кашњења. Ако је кашњење трајало дуже од три сата, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује градска/општинска изборна комисија.

4. ПРОЦЕДУРЕ ГЛАСАЊА

4.1. Тајност гласања

а) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је **тајно**, гласање је **лично**.

→ У гласачкој кабинџи у исто вријеме смије се налазити само једно лице, осим ако се ради о бирачима који су слијепи, неписмени или физички неспособни (види: “Помоћ другог лица приликом гласања”).

→ Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су осигурати тајност гласања и онемогућити да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.

→ Лице које злоупотреби бирачко право или учини изборну превару сносиће кривичну одговорност (види: КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ).

- б) Ниједно лице не смије ометати бирача који испуњава гласачке листиће нити смије тражити од њега било какве информације о томе за кога жели гласати, за кога гласа или за кога је гласао, нити смије спрјечавати или покушати спријечити некога у остваривању његовог бирачког права.

4.2. Важећи документ за идентификацију

§ За утврђивање идентитета бирача служи један од сљедећих важећих докумената са фотографијом:

лична карта

пасош

или возачка дозвола

§ Ако је бирач промијенио име, обавезан је, уз једну од наведених личних исправа, дати на увид и рјешење о промјени имена које је издало надлежно тијело.

4.3. Идентификација бирача и издавање гласачког листића

- а) Приликом уласка на бирачко мјесто ради гласања сваки бирач мора предочити један од важећих личних докумената. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију дужан је утврдити да ли изглед бирача одговара фотографији бирача на идентификационом документу и упоредити јединствени матични број бирача (ЈМБ) на идентификационом документу са јединственим матичним бројем који се налази у изводу из коначног Централног бирачког списка поред имена бирача. Након што бирач докаже свој идентитет и његово име буде пронађено у изводу из Централног бирачког списка, бирач се потписује идентично као на идентификационом документу поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка, о чему је члан бирачког одбора дужан упозорити га и за то је одговоран.
- б) Када бирач буде идентификован и потпише се у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора издаје му гласачке листиће и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће.
- в) Након попуњавања гласачких листића бирач их пресавија тако да се заштити тајност гласа и сваки појединачно убацује у гласачку кутију. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије води рачуна да сви гласачки листићи буду убачени у гласачку кутију.
- д) Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка, бирач се упућује у сједиште изборне комисије да му се утврди на којем бирачком мјесту бирач треба гласати.

→ У случају да бирач не убаца све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан то да уради. Ако бирач не поступи у складу с упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у Записник о раду бирачког одбора евидентирати овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача.

4.4. Оштећени гласачки листић

У случају да бирач у гласачкој кабини погрешно попуни и оштети свој гласачки листић, има право да од члана бирачког одбора који му је издао гласачке листиће тражити да му се замијени један или оба гласачка листића, ако члану бирачког одбора врати оштећене гласачке листиће. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића уписује ријеч “оштећен” преко враћеног гласачког листића и улаже га у за то предвиђену коверту, након чега издаје бирачу други гласачки листић.

4.5. Помоћ другог лица

- a) Бирач који је слијеп, неписмен или физички неспособан је лице којем је потребна помоћ другог лица приликом потписивања извода из Централног бирачког списка и гласања. Кад је бирач слијеп, неписмен или физички неспособан, предсједник одобрава да му друго лице, које изабере бирач, помогне да гласа. То лице не смије бити члан бирачког одбора нити акредитовани посматрач. Лице које помаже бирачу да гласа, написаће своје име штампаним словима у изводу из Централног бирачког списка поред имена бирача којем је помогао и потписати се. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис “ХХ”, број идентификационог документа бирача који гласа и бирача који му помаже поред његовог потписа. Лице које помаже другом бирачу да гласа не мора бити уписано у Централни бирачки списак. Једно лице може помагати само једном бирачу.
- b) Физички неспособни бирачи су и они бирачи који дођу до бирачког мјеста, али не могу ући. Друго лице које тај бирач изабере, доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да бирач не може ући на бирачко мјесто. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава да ли је име физички неспособног бирача уписано у извод из Централног бирачког списка. Ако је име тог бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора, након што обавијести предсједника, одлази према физички неспособном бирачу с Обрасцем 36 Записника, гласачким листићима, оловком и ковертом. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа. Физички неспособни бирач потписује се поред тих података и попуњава гласачке листиће које ставља у предвиђену коверту. Лице које је физички неспособни бирач изабрао, односи коверту с гласачким листићима до гласачке кутије, отвара коверту и гласачке листиће убацује гласачку кутију. Члан бирачког одбора уписује у дио предвиђен за потпис, поред имена физички неспособног бирача, број идентификационог документа тог бирача. Лице које помаже физички неспособном бирачу уписује своје име штампаним словима поред имена физички неспособног бирача у извод из Централног бирачког списка и потписује се.

4.6. Припадници полиције

Припадницима полиције када улазе на бирачко мјесто и у његовој околини није дозвољено ношење оружја за које су задужени, осим у случају ако се захтијева помоћ полиције за одржавање мира и реда на бирачком мјесту.

4.7. Ометање процеса гласања и удаљавање с бирачког мјеста

- a) Предсједник бирачког одбора може са бирачког мјеста и из његове околине удаљити свако лице које нарушава ред. Свако удаљавање са бирачког мјеста треба забиљежити у Образац 37 Записника.
- b) Ако на бирачком мјесту постоји опасност за ред и мир, ако дође до насиља или се открије оружје или опасни предмети, предсједник бирачког одбора ће у складу са својим дужностима и одговорношћу:
- § прекинути гласање за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту
  - § након прекида гласања и поново успостављеног реда и мира, поступити како је наведено у овом приручнику у наслову “Процедуре гласања”.
- c) Ако се ред на бирачком мјесту наруши, предсједник бирачког одбора може захтијевати помоћ полиције или снага сигурности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту. Гласање се прекида док се на бирачком мјесту налазе припадници полиције или снага сигурности. О свим појавама ометања гласања и нарушавања реда на бирачком мјесту предсједник бирачког одбора обавјештава изборну комисију.

4.8. Присуство представника медија на бирачком мјесту

- a) Ако представници медија желе ући на бирачко мјесто с циљем извјештавања јавности о току гласања на том бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора одобриће им присуство на бирачком мјесту онолико дуго колико је потребно да се припреми кратко извјештавање.

- b) Предсједник бирачког одбора обавијестиће представнике медија да приликом боравка на бирачком мјесту ни на који начин не смију реметити ток гласања нити угрозити тајност гласања и информисати их о утврђеним правилима понашања на бирачком мјесту.
- c) Ако представници медија ометају процес гласања и крше утврђена правила понашања на бирачком мјесту или крше ред на бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора поступиће на начин описан у тачки 4.7.

5. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- a) Бирачко мјесто затвара се у 19:00 сати, али ће се бирачима који се налазе у реду на бирачком мјесту у 19:00 сати, омогућити гласање.
- b) Бирачки одбор продужава свој рад иза 19:00 сати и то најдуже до 22:00 сата. Процедура затварања бирачког мјеста је:
- предсједник објављује 15 минута прије затварања бирачког мјеста свим присутним унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста
  - члан бирачког одбора задужен за контролу реда у вријеме затварања бирачког мјеста стаје на крај реда како би се осигурало да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста, а, одмах након што посљедњи бирач из реда гласа, затвара врата
  - предсједник у Образац 38 Записника уписује вријеме затварања бирачког мјеста
  - предсједник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је.
- c) Приликом затварања бирачког мјеста предсједник у Образац 34 Записника евидентира присутне акредитоване посматраче.

→ Предсједник бирачког одбора обавезан је да, према распореду који утврди Централна изборна комисија БиХ, изборној комисији доставља информације и податке о томе:

- да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме
- да ли је наконведеног гласања бирача бирачко мјесто затворено на вријеме
- колико је бирача на бирачком мјесту гласало и то најмање два пута током дана избора, као и у додатним терминима ако то изборна комисија затражи.

ВАЖНО :

Удаљавање Предсједника/члана/чланова бирачког одбора с бирачког мјеста

Изборна комисија може са бирачког мјеста удаљити предсједника и чланове бирачког одбора који су својим активностима нарушили континуитет гласања, односно поступали супротно правилима у току гласања или бројања гласачких листића.

Бирачко мјесту са којег су удаљени предсједник и чланови бирачког одбора попуњава се на начин да се именују замјеници предсједника и замјеници чланова бирачких одбора.

Изборна комисија обавезна је о томе писаним путем обавијестити Централну изборну комисију БиХ и доставити комплетну документацију о предузетим радњама.

Изборна комисија наведени поступак покреће по пријави предсједника или члана бирачког одбора, акредитованих посматрача или бирача или по службеној дужности.

**6. ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ
И ПАКОВАЊЕ НЕИСКОРИШТЕНИХ И ОШТЕЋЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА**

- a) Образац за бројно стање попуњава се прије отварања гласачке кутије са искориштеним гласачким листићима, након чега се пакују неискориштени и оштећени гласачки листићи.
- b) Неискориштени гласачки листићи упаковани у оригиналне кутије и коверта с оштећеним гласачким листићима пакују се у провидну заштитну врећу, посебно за сваки изборни ниво. Бирачки одбор је дужан на сваку заштитну врећу уписати шифру бирачког мјеста и ознаку изборног нивоа.

ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ НА РЕДОВНОМ БИРАЧКОМ МЈЕСТУ – БС ФБИХ

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (REDOVNO BIRAČKO MJESTO)	NAZIV I ŠIFRA OPĆINE/IZBORNE JEDINICE: <i>LIVNO</i>	BROJ BIRAČKOG MJESTA: <i>106A001</i>	BS
Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 1: <i>BA 4 5 1 2 3 0</i> PEČAT 2: <i>BA 2 4 5 1 0 3</i>		Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 3: <i>BA 1 1 0 2 3 4</i> PEČAT 4: <i>BA 1 2 1 1 1 4</i>	
DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA			
1. Broj birača na izvodu iz Centralnog/Središnjeg biračkog spiska (opisna (ručno brojati))			
2. Broj primljenih glasačkih listića			
DIO II: TOKOM GLASANJA/TJEKOM GLASOVANJA			
3. Broj naknadno primljenih glasačkih listića			
4. Sveukupan broj primljenih gl. listića (red 2 + red 3)			
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA			
5. Broj paketa na izvodu iz Centralnog/Središnjeg biračkog spiska (opisna (ručno brojati))			
6. Broj upropaštenih glasačkih listića (paket 2)			
7. Broj IZDANIH glasačkih listića (red 5 + red 6)			
8. Broj NEISKORIŠTENIH glasačkih listića (ručno brojati)			
9. UKUPAN BROJ ZADUŽENIH GL. LISTIĆA (red 7 + red 8)			
10. TEST TAČNOSTI/TOČNOSTI: red 9 = red 4; ako nisu isti, upisati razliku			

Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 5: <i>BA 1 2 3 0 1 2</i>	
---	--

POTPIŠ: <i>[Signature]</i>	POTPIŠ
IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA): <i>DRAGANA FAHROVIĆ</i>	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)
ČLAN 1: <i>MUSTAFA LAKOVIĆ</i>	ČLAN 3
ČLAN 2: <i>EDIN KORAČ</i>	ČLAN 4

Potpisjući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО)	НАЗИВ И ШИФРА ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ: БЕАТУНАС БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА: 1040006 БС
Серијски број пластичног печата ПЕЧАТ 1: BAHO 211051 0443 1210	Серијски број пластичног печата ПЕЧАТ 3: BA 0532 11024 1547 02
ПЕЧАТ 2: BAHO 211051 0443 1210	ПЕЧАТ 4: BA 0532 11024 1547 02
ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА 1. Број бирена на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати) = 2. Број призмљених гласачких листића =	ИМЕЉНИК ОПШТИНЕ 0 5 7 0 0 5 7 0 0 5 7 0 0 5 7 0
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА 3. Број назидно тримљених гласачких листића = 4. Укупан број призмљених гл. листића (ред 2+ред 3) =	НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА 5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати) = 6. Број упрошталених гласачких листића (паKET 2) = 7. Број ИЗДАНИХ гласачких листића (ред 5+ ред 6) = 8. Број НЕИСХОРИШТЕНИХ гласачких листића (ручно бројати) = 9. УКУПАН БРОЈ ЗАДУЖЕНИХ ГЛ. ЛИСТИЋА (ред 7+ ред 8) =	НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ 0 4 6 0 0 4 6 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 4 6 0 0 4 6 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 5 7 0 0 5 7 0
10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 – ред 4; ако неку исти, уписати разлику =	СКУПШТИНА ОПШТИНЕ 0 0 0 0 0 0 0 0

Серијски број пластичног печата ПЕЧАТ 5: BA 2741 50	Серијски број пластичног печата ПЕЧАТ 5: BA 2741 50
---	---

ПРЕДСЈЕДНИК ЧЛАН 1 ЧЛАН 2	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА) ПОТПИС VELJKO PETROVIC MUSTAFA LAKOVIĆ MLADEN VICEVIC
ЧЛАН 3 ЧЛАН 4	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА) ПОТПИС VEZINA MUSTAFIC KAFARINA TOMIC

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО)	НАЗИВ И ШИФРА ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ: PALE 144	БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА: 144B001
---	---	---

Серијски број пластичног печата	Серијски број пластичног печата
ПЕЧАТ 1 BA 241302BA170245	ПЕЧАТ 2 BA 241302BA170245
ПЕЧАТ 3 BA 024560BA610245	ПЕЧАТ 4 BA 024560BA610245

	НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ	ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ИСТОЧНО САРАЈЕВО	СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА			
1. Број бирана на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)	0453	0453	0453
2. Број примљених гласачких листића	0455	0455	0455
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА			
3. Број накнадно примљених гласачких листића	0000	0000	0000
4. Укупан број примљених гл. Листића (ред 2+ред 3)	0455	0455	0455
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА			
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)	0283	0283	0283
6. Број упућених гласачких листића (папет 2)	0000	0000	0000
7. Број ИЗДАНИХ гласачких листића (ред 5+ ред 6)	0283	0284	0283
8. Број НЕИСКОРИШТЕНИХ гласачких листића (ручно бројати)	0172	0171	0172
9. УКУПАН БРОЈ ЗАДУЖЕНИХ ПЛ. ЛИСТИЋА (ред 7+ ред 8)	0455	0455	0455
10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 = ред 4; ако нису исти, уписати разлику	0000	0000	0000

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту

Серијски број пластичног печата	Серијски број пластичног печата
ПЕЧАТ 5 BA 230012	ПЕЧАТ 5 BA 230012

ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ПРЕДСЈЕДНИК DRAGANA ZAHIROVIC	<i>[Signature]</i>
ЧЛАН 1 VEJHA MUSTAFIC	<i>[Signature]</i>
ЧЛАН 2 KATARINA TOMIC	<i>[Signature]</i>
ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 3 VELJKO PETROVIC	<i>[Signature]</i>
ЧЛАН 4 MUSTAFA LAKOVIC	<i>[Signature]</i>

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (REDOVNO BIRAČKO MJESTO)	NAZIV I ŠIFRA OPĆINE/IZBORNE JEDINICE: MOSTAR	BROJ BIRAČKOG MJESTA: 153A001	BS
--	---	---	----

Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 1	Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 2	Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 3	Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 4
04 1 2 4 6 8 1 0 4 6 7	04 1 2 4 6 7	04 7 6 2 1 0 0 6 5 4 1 4 6	04 7 6 2 1 0 0 6 5 4 1 4 6

DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA	NAČELNIK-OPĆINE	OPĆINSKO-VIJEĆE
1. Broj lista na izvidu iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (redni broj listi)	GRADSKA IZBORNA JEDINIČA	GRADSKO-VIJEĆE
2. Broj primljenih glasačkih listića	0 2 7 2	0 2 5 2
	0 2 5 5	0 2 5 5

DIO II: TOKOM GLASANJA/TIJEKOM GLASOVANJA	NAČELNIK-OPĆINE	OPĆINSKO-VIJEĆE
3. Broj naknadno primljenih glasačkih listića	0 0 0 0	0 0 0 0
4. Sveukupan broj primljenih gl. listića (red 2 + red 3)	0 2 7 2	0 2 5 2

DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA	NAČELNIK-OPĆINE	OPĆINSKO-VIJEĆE
5. Broj popisa na izvidu iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (redni broj listi)	0 1 4 1	0 1 4 1
6. Broj upisanih glasačkih listića (paket 2)	0 0 0 0	0 0 0 0
7. Broj izdanih glasačkih listića (red 5 + red 6)	0 1 4 1	0 1 4 1
8. Broj NEISKORUŠENIH glasačkih listića (redno brojan)	1 1 4 4	0 1 1 4
9. UKUPAN BROJ ZADUŽENIH GL. LISTIĆA (red 7 + red 8)	0 2 5 5	0 2 5 5

10. TEST TAČNOSTI/TOČNOSTI: red 9 = red 4; ako nisu isti, upisati razliku	0 0 0 0	0 0 0 0
--	---------------	---------------

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

Serijski broj plastičnog pečata PEČAT 5
04   7   3   6   2   1   2

IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS
KATARINA TOMIĆ	
ČLAN 1	VELJKO PETROVIĆ
ČLAN 2	MUSTAFA ČAHOVIĆ

IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS
ČLAN 3	
ČLAN 4	

→ У Обрасцу за бројно стање у Граду Мостару бирачки одбор треба у првој колони прецртати „НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ“ и уписати „ГРАДСКА ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА“, а у другој колони прецртати „ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ“ и уписати „ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА“

4. Б. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7. РЕДОСЛИЈЕД БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

7.1 Редослијед и системи бројања гласачких листића

Гласачки листићи за поједине изборне нивое броје се сљедећим редосљедом:

- а) начелник/градоначелник општине – ВЕЋИНСКИ ГЛАС – СИВА врећа
- б) општинско вијеће/градско вијеће – ОТВОРЕНА ЛИСТА – ПЛАВА врећа

У општинама у којима се проводе избори за Градоначелника Града Источно Сарајево гласачки листићи се броје сљедећим редосљедом:

- а) начелник општине – ВЕЋИНСКИ ГЛАС – СИВА врећа
- б) градоначелника Града Источно Сарајево – ВЕЋИНСКИ ГЛАС – ЖУТА врећа
- с) скупштина општине – ОТВОРЕНА ЛИСТА – ПЛАВА врећа

8. ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ

8.1. Важећи гласачки листићи – ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је важећи ако:

- је у оном облику који је потврдила и службено издала Централна изборна комисија БиХ
- је означен тако да је намјера бирача јасна
- није потписан и на њему није исписано име, назив, изјава или неки други текст, илустрација или симбол
- оштећење гласачког листића није такво да се не може установити намјера бирача.

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD
ГРАД 000

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!   ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!

- KANDIDAT A - STRANKA ŽUTA
- KANDIDAT B - STRANKA PLAVA
- KANDIDAT C - PARTIJA CRVENA
- KANDIDAT D - PARTIJA NARANČASTA
- KANDIDAT E - STRANKA CRNA

KRAJ LISTE.
КРАЈ ЛИСТЕ.

Примјер правилно
попуњеног гласачког
листића за:

- начелника општине,
- градоначелника града.

8.2. Неважећи гласачки листићи – ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Гласачки листић је неважећи:

- ако је на њему означено два или више кандидата
- ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем кандидату је бирач дао свој глас
- ако је гласачки листић толико оштећен да се са сигурношћу не може утврдити којем кандидату је бирач дао глас
- ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет
- ако су дописана имена кандидата
- ако је скенирани, копирани и листић који не припада том бирачком мјесту, односно опцији гласања (гласачки листић за гласање поштом).

8.3. Важећи гласачки листићи – ОТВОРЕНА ЛИСТА

Гласачки листић је важећи ако је:

- означен квадратић испред назива политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата
- означен квадратић испред назива политичке странке, коалиције, кандидата или листе независних кандидата и испред једног или више кандидата унутар листе те политичке странке, коалиције или листе независних кандидата
- означен квадратић испред једног или више кандидата унутар листе једне политичке странке, коалиције или листе независних кандидата.

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD
ГРАД 000

ОСИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K	8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M
1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M 13 ☐ KANDIDAT N 14 ☐ KANDIDAT O	☐ KANDIDAT PLAVI - NEZAVISNI KANDIDAT	☐ STRANKA CRVENA
	☒ STRANKA ŽUTA	☐ STRANKA CRVENA
	1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I	1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I
	☐ STRANKA SMEBA	

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD
ГРАД 000

ОСИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K	8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M
1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M 13 ☐ KANDIDAT N 14 ☐ KANDIDAT O	☐ KANDIDAT PLAVI - NEZAVISNI KANDIDAT	☐ STRANKA CRVENA
	☒ STRANKA ŽUTA	☐ STRANKA CRVENA
	1 ☒ KANDIDAT A 2 ☒ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☒ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F	1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I
	☐ STRANKA SMEBA	

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD
ГРАД 000

ОСИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИЦИ!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K	8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M
1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I 10 ☐ KANDIDAT J 11 ☐ KANDIDAT K 12 ☐ KANDIDAT M 13 ☐ KANDIDAT N 14 ☐ KANDIDAT O	☐ KANDIDAT PLAVI - NEZAVISNI KANDIDAT	☐ STRANKA CRVENA
	☐ STRANKA ŽUTA	☐ STRANKA CRVENA
	1 ☐ KANDIDAT A 2 ☒ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☒ KANDIDAT D 5 ☒ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F	1 ☐ KANDIDAT A 2 ☐ KANDIDAT B 3 ☐ KANDIDAT C 4 ☐ KANDIDAT D 5 ☐ KANDIDAT E 6 ☐ KANDIDAT F 7 ☐ KANDIDAT G 8 ☐ KANDIDAT H 9 ☐ KANDIDAT I
	☐ STRANKA SMEBA	

Примјери правилно
попуњеног гласачког
листића за:

- Градско/општинско вијеће,
- Скупштину општине/града.

8.4. Неважећи гласачки листић – ОТВОРЕНА ЛИСТА

Гласачки листић је неважећи:

- ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас
- ако су дописана имена кандидата
- ако је означено више од једне политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата
- ако је гласачки листић толико оштећен да се са сигурношћу не може утврдити којем је политичком субјекту бирач дао глас
- ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет
- ако је скенирани, копирани и листић који не припада том бирачком мјесту, односно опцији гласања (гласачки листић за гласање поштом).

9. РАДЊЕ ПРИЈЕ БРОЈАЊА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА

Припремне радње за бројање гласачких листића су сљедеће:

- Предсједник и чланови бирачког одбора уређују простор бирачког мјеста у складу са Инструкцијом о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД – 19
- Формира се радна површина од више столова, а састави столова осигурају се самољепљивом траком како гласачки листићи не би пропадали испод столова
- Отпечати се гласачка кутија и на радну површину се истресе комплетан садржај гласачке кутије
- Свим присутним покаже се да је гласачка кутија празна и одложи се на страну
- На радној површини остаје група помијешаних гласачких листића за два нивоа за које се проводе избори, осим у изборним јединицама у којим се проводе избори за Градоначелника града Источно Сарајево гдје се на столу појаве гласачки листићи за три нивоа власти:
- Након тога бирачки одбор врши раздвајање гласачких листића по нивоима, и сачињава четири групе гласачких листића.
- По завршетку раздвајања гласачких листића по нивоима, на радној површини оставља се група гласачких листића који се броје, поштујући притом утврђени редослијед бројања наведен у заглављу један овог поглавља.
- Гласачки листићи који се не броје у тој фази бројања, пакују се провидне пластичне вреће, посебно за сваки изборни ниво и одлажу на начин да их сви присутни могу видјети.

ВАЖНО: Приликом раздвајања гласачких листића, бирачки одбор на гласачком листићу на захтјев акредитованог посматрача или члана бирачког одбора провјерава да ли има важећи заштитни знак (водени жиг). Уколико бирачки одбор утврди да има листића без заштитног знака, проглашавају их неважећим гласачким листићима и број тих листића обавезно уписује у Записник о раду бирачког одбора у дио 36.

10. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ВЕЋИНСКИ ГЛАС

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (већински глас) уписује број потписа са Обрасца бројног стања — БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу поставља се стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у задњем снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји снопове, помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера који се налази на задњем снопу (**примјер:** 10 снопова на стикеру уписано 10, значи $10 \times 25 + 10 = 260$) и тај податак упише у рубрику “Број гласачких листића у гласачкој кутији”. Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике упише се 0.

Радња 2 — Исписивање имена кандидата на стикере

Један члан бирачког одбора чита имена кандидата на гласачком листићу, док други члан бирачког одбора на стикере уписује имена кандидата, а стикере поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнута да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано “спорни”.

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за кандидате

Након тога сви чланови бирачког одбора узимају снопове гласачких листића, окрећу их према себи и гласачки листић на којем су бирачи означили кандидата, стављају поред стикера с именом тог кандидата. Приликом разврставања чланови бирачког одбора оне гласачке листиће који су по њима неважећи, стављају поред стикера са натписом “спорни”. Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник након тога на два стикера упише “неозначени”, и “остали”.

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник затим из групе гласачких листића поред стикера “спорни” један по један показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**Примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан. Чланови бирачког одбора потврде и тај гласачки листић се ставља поред стикера “неозначени”. Затим, гласачки листић је неважећи јер је бирач означио два кандидата. Такав гласачки листић стави се поред стикера “остали”). Кад су сви гласачки листићи из групе “спорни” разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, затим преброји неважеће остале те, такођер, број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и неважеће остале гласачке листиће предсједник убаци у сиву заштитну врећу.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по кандидатима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваког од кандидата који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове, тако што броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и вежу их у ролне гумицом. На задњој ролни ставља се стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за једног кандидата, наставља бројање за сљедећег кандидата, док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу се налазе групе ролни гласачких листића које су разврстане по кандидатима и то поред стикера са именима кандидата.

Радња 6 — Унос гласова за кандидате у образац

Предсједник након тога у Образац ЗР — већински глас поред имена за сваког кандидата упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим именима, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије колико је укупно тај кандидат добио гласова (**примјер:** код стикера са именом кандидата под редним бројем 1 имају 4 ролне са гласачким листићима, тај кандидат је добио $4 \times 25 = 100$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог кандидата). Том

методом упише гласове за све кандидате. На дну табеле са гласовима кандидата се добије, сабирањем свих гласова, укупан број важећих гласова, који предсједник препише на лијеву страну Обрасца ЗР као укупан број важећих гласова који сабран са укупним бројем неважећих гласова, а треба дати укупан број гласачких листића у гласачкој кутији.

Радња 7 — Објава резултата на бирачком мјесту и паковање изборног материјала

Пошто је Образац за збирне резултате ЗР — већински глас комплетно попуњен, бирачки одбор пакује изборни материјал у сиву заштитну врећу гдје се већ налазе неважећи гласачки листићи, те на врећу уписује ознаку бирачког мјеста. **НАПОМЕНА:** Боја вреће у коју се пакују пребројани гласачки листићи одговара боји гласачких листића.

Предсједник свим присутним објављује резултате бројања гласова на бирачком мјесту, жуту копију Обрасца ЗР излаже на бирачком мјесту, а зелену копију са изборним резултатима за тај ниво предаје лицу овлашћеном од градске/општинске изборне комисије.

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS) / OBRAZAC ZA ZBIRNE REZULTATE ZP (VEĆINSKI GLAS) ZR / ZP		
NAZIV OPĆINE NAZIV OPŠTINE	ŠIFRA OPĆINE ŠIFRA OPŠTINE	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA
BRATUNAC	104B	104B006

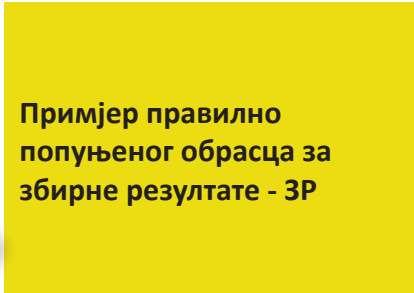
Kandidat Kandidat	Politička stranka, koalicija ili nezavisni / neovisni kandidat Politička stranka, koalicija ili nezavisni kandidat	Broj važećih glasova Broj važećih glasova
KANDIDAT A	PARTIJA A	0 0 4 5
KANDIDAT B	PARTIJA B	0 0 0 0
KANDIDAT C	STRANKA C	0 0 6 0
KANDIDAT D	KOALICIJA D	0 0 2 5
KANDIDAT E	NEZAVISNI KANDIDAT	0 1 1 0
KANDIDAT F	PARTIJA F	0 0 3 2
KANDIDAT G	PARTIJA G	0 0 5 8
KANDIDAT H	STRANKA H	0 0 2 6
KANDIDAT I	KOALICIJA I	0 0 3 4
KANDIDAT J	NEOVISNI KANDIDAT	0 0 3 0
KANDIDAT K	STRANKA K	0 0 1 9
KANDIDAT L	STRANKA L	0 0 1 1

Ukupni broj potpisa na Izvodu iz Centralnog birачkog odbora / Izvodu iz Centralnog birачkog odbora (red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku)	460
Broj glasачkih listiћа u gласачkoј кутији / Broj glasачkih listiћа u gласачkoј кутији	460
Teжак listiћ / listiћи: red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku / Teжак listiћ / listiћи: red 1 = red 2; ako nisu isti upisati razliku	0
A) Nevažeći neobavezni glasачki listiћи / A) Nevažeći neobavezni glasачki listiћи	4
B) Nevažeći ostali glasачki listiћи / B) Nevažeći ostali glasачki listiћи	6
C) Ukupni broj nevažećih glasачkih listiћа (red 1 + red 2) / C) Ukupni broj nevažećih glasачkih listiћа (red 1 + red 2)	10
D) Ukupni broj važećih glasачka / D) Ukupni broj važećih glasачka	450
E) Ukupni broj svih glasачkih listiћа (red 1 + red 2) / E) Ukupni broj svih glasачkih listiћа (red 1 + red 2)	460
F) Teжак listiћ / listiћи: red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku / F) Teжак listiћ / listiћи: red 1 = red 2; ako nisu isti upisati razliku	0
Sveukupni broj potpisa na Izvodu iz Centralnog birачkog odbora (BOJA VREĆE U ZAMJENOSTI GD NIVOA) / Sveukupni broj potpisa na Izvodu iz Centralnog birачkog odbora (BOJA VREĆE U ZAMJENOSTI GD NIVOA)	34 1 2 3 4 5 6
UKUPNO (= red / redak D) / UKUPNO (= red D)	

PREDSJEDNIK OPĆINSKOG ODBORA	MEMBER OF THE MUNICIPAL ELECTION COMMISSION	PREDSJEDNIK OPĆINSKOG ODBORA	MEMBER OF THE MUNICIPAL ELECTION COMMISSION
CLAN 1 MEMBER 1	CLAN 2 MEMBER 2	CLAN 3 MEMBER 3	CLAN 4 MEMBER 4
CLAN 5 MEMBER 5	CLAN 6 MEMBER 6	CLAN 7 MEMBER 7	CLAN 8 MEMBER 8

11. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА — ОТВОРЕНА ЛИСТА

а. Први круг бројања гласачких листића по политичким субјектима

Радња 1 — Утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији

Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате — ЗР (отворена листа) уписује број потписа са Обрасца бројног стања БС.

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и унакрсно их постављају на радну површину. На задњем снопу је стикер (самољепљиви папир у боји) са бројем гласачких листића у том снопу.

Предсједник бирачког одбора преброји унакрсне снопове, помножи са 25 и дода број гласачких листића са стикера (**примјер:** 10 снопова на стикеру уписано 10, значи 10X25+10=260) и тај податак упише у

рубрику број гласачких листића у гласачкој кутији. Тест тачности је разлика између броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те уколико нема разлике, упише се 0.

Радња 2 — Исписивање назива политичких субјеката на стикере

Један члан бирачког одбора чита називе политичких субјеката на гласачком листићу, а други члан бирачког одбора их уписује на стикере које поставља по радној површини, пазећи да буду довољно размакнути да се листићи приликом разврставања не мијешају. Поставља један стикер на којем је уписано “спорни”. Код уписивања назива политичких субјеката могу се користити скраћени називи.

Радња 3 — Разврставање гласачких листића према гласовима за политичке субјекте

Сви чланови бирачког одбора тад узимају по снопове гласачких листића, окрећу их према себи, и гласачки листић на којем су бирачи означили политички субјект стављају поред стикера са називом тог политичког субјекта.

Гласачке листиће који су по њима неважећи приликом разврставања, чланови бирачког одбора стављају поред стикера са натписом “спорни”. Овом методом се разврставају гласачки листићи док се сви не разврстају. Предсједник тад узме два стикера на која напише “неозначени”, “остали”.

Радња 4 — Утврђивање неважећих гласачких листића

Предсједник један по један гласачки листић из групе поред стикера “спорни” показује члановима бирачког одбора и заједно одлучују да ли је гласачки листић важећи или не (**примјер:** гласачки листић је неважећи зато што је празан; чланови бирачког одбора потврде и гласачки листић се ставља поред стикера “неозначени”; гласачки листић је неважећи јер је бирач означио два политичка субјекта и гласачки листић стави поред стикера “остали”).

Кад су сви листићи из групе “спорни” разврстани, предсједник преброји неважеће неозначене и број упише у Образац ЗР, преброји неважеће остале и исто број упише у Образац ЗР. Неважеће неозначене и остале гласачке листиће предсједник убаци у, према схеми паковања, одговарајућу врећу у боји.

Радња 5 — Бројање гласачких листића по политичким субјектима

Чланови бирачког одбора у тимовима по два члана броје гласачке листиће за сваки од политичких субјеката који су се налазили на гласачком листићу, а који су добили гласове на том бирачком мјесту, тако што наброје по 25 гласачких листића (дупло бројање) и мотају их у ролне које гумицом вежу. На задњој ролни је стикер са бројем гласачких листића у тој ролни. Кад тим преброји гласачке листиће за један политички субјект, броји за други политички субјект и тако све док сви гласачки листићи не буду пребројани. Кад је завршено бројање свих гласачких листића, на столу су стикери са именима политичких субјеката на гласачком листићу поред којих су ролне са гласачким листићима за те политичке субјекте.

Радња 6 — Унос гласова за политичке субјекте у образац

Предсједник тад у Образац ЗР — већински глас поред назива сваког политичког субјекта упише број гласачких листића, који су поред стикера са њиховим називом, тако да преброји ролне које помножи са 25 и дода број са ролне на којој је стикер, тако да добије укупно колико је тај политички субјект добио гласова на том бирачком мјесту (**примјер:** код стикера са називом политичког субјекта под редним бројем 1 имају 2 ролне са гласачким листићима, а на једној ролни је стикер са бројем 22 тај политички субјект је добио $1 \times 25 + 22 = 47$ гласова и тај број предсједник упише код имена тог политичког субјекта). Том методом упише гласове за све политичке субјекте. На дну табеле са гласовима политичких субјеката се добије, сабирањем свих гласова, укупан број важећих гласова који предсједник препише на претходну страницу као укупан број важећих гласова који сабран са укупним бројем неважећих гласова треба дати укупан број гласачких листића у гласачкој кутији.

Укупан број важећих и неважећих гласачких листића даје укупан број гласачких листића који треба да је идентичан укупном броју гласачких листића у гласачкој кутији.

Радња 7 - Објава резултата на бирачком мјесту по политичким субјектима

Предсједник присутнима објављује резултате првог бројања гласова за политичке субјекте добијених по систему отворених листа и на захтјев градске/општинске изборне комисије доставља их на начин који одреди градска/општинска изборна комисија.

Примјер правилно попуњеног обрасца за збирне резултате – ЗР

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA
 ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ / ЗБРОЈНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА) ZR / ЗР

NAZIV OPĆINE NAZIV OPIŠTINE	BRATUNAC	ŠIFRA OPĆINE ŠIFRA OPIŠTINE	104 B	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA	104B006
--------------------------------	----------	--------------------------------	-------	--	---------

	ZBIR / ZBROJ GLASOVA ЗБИР / ЗБРОЈ ГЛАСОВА
1) Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка / Средњег бирачког списка (ред / редак 4 из Обрасца за бројно стање) Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ред 5 из Обрасца за бројно стање)	460
2) Број гласачких листица у гласачкој кућици Број гласачких листица у гласачкој кућици	460
3) Тест тачности / тачности red / redak 1 = red / redak 2; ако нису исти уписати разлику Тест тачности red 1 = red 2; ако нису исти уписати разлику	0
A) Незадеци неозадеци гласачки листици Незадеци неозадеци гласачки листици	5
B) Незадеци остале гласачке листице Незадеци остале гласачке листице	5
C) Укупан број незадецих гласачких листица (red / redak A + red / redak B) Укупан број незадецих гласачких листица (red A + red B)	10
D1) Укупан број важећих гласова (политичка странка, коалиција, листа независних / неовисних кандидата или независни / неовисни кандидати) Укупан број важећих гласова (политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати)	400
D2) Укупан број важећих гласова (национална мањина) Укупан број важећих гласова (национална мањина)	50
D) Укупан број важећих гласова (red / redak D1 + red / redak D2) Укупан број важећих гласова (red D1 + red D2)	450
E) Укупан број свих гласачких листица (red / redak C + red / redak D) Укупан број свих гласачких листица (red C + red D)	460
F) Тест тачности / тачности red / redak E = red / redak 2; ако нису исти уписати разлику Тест тачности red E = red 2; ако нису исти уписати разлику	0

Šifra broja glasačkog lista za izdavanje rezultata na osnovu broja glasova (broj glasova u svakom biračkom mjestu)

BA	1	3	5	7	9	7
----	---	---	---	---	---	---

Šifra broja glasačkog lista za izdavanje rezultata na osnovu broja glasova (broj glasova u svakom biračkom mjestu)

BA	1	2	4	6	8	2
----	---	---	---	---	---	---

Šifra broja glasačkog lista za izdavanje rezultata na osnovu broja glasova (broj glasova u svakom biračkom mjestu)

BA	1	1	2	2	3	3
----	---	---	---	---	---	---

PREDSJEDNIK (PREDSJEDNIK SLOVIMA) PREDSJEDNIK (PREDSJEDNIK SLOVIMA)	VELJKO PETROVIĆ	POPUŠ ПОПУШ	DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA) DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA)	MURZEN VIČEVIĆ	POPUŠ ПОПУШ	DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA) DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA)	KATARINA TOMIĆ	POPUŠ ПОПУШ
ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ		ČLAN I ЧЛАН I	NEŽIHA MUSTAFIĆ		ČLAN I ЧЛАН I		

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA
 ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ / ЗБРОЈНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА) ZR / ЗР

NAZIV OPĆINE NAZIV OPIŠTINE	BRATUNAC	ŠIFRA OPĆINE ŠIFRA OPIŠTINE	104 B	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA	104B006
--------------------------------	----------	--------------------------------	-------	--	---------

Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / neovisnih kandidata ili nezavisni / neovisni kandidati Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати	Број важећих гласова Број важећих гласова	РБ. РБ.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / neovisnih kandidata ili nezavisni / neovisni kandidati Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати	Број важећих гласова Број важећих гласова
ПАРТИЈА БОРДО	0 0 0 0	1		
СТРАНКА ЗЕЛЕНА	0 0 4 0	2		
ПАРТИЈА ЉУБИЧАСТА	0 0 8 0	3		
КОАЛИЦИЈА ЦРНА	0 0 5 3	4		
КАНДИДАТ ПЛАВИ – НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	0 0 0 0	5		
СТРАНКА ЖУТА	0 0 2 7	6		
СТРАНКА СМЕДА	0 0 5 6	7		
СТРАНКА СИВА	0 0 2 4	8		
СТРАНКА БИЈЕЛА	0 0 2 0	9		
СТРАНКА ЦРВЕНА	0 0 3 0	10		
СТРАНКА НАРАНѢСТА	0 0 2 7	11		
ПАРТИЈА РОЗА	0 0 4 3	12		
		13		
		14		
		15		
		16		
		17		
			УКУПНО (= red / redak D1) УКУПНО (= red D1)	0 4 0 0

PREDSJEDNIK (PREDSJEDNIK SLOVIMA) PREDSJEDNIK (PREDSJEDNIK SLOVIMA)	VELJKO PETROVIĆ	POPUŠ ПОПУШ	DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA) DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA)	MURZEN VIČEVIĆ	POPUŠ ПОПУШ	DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA) DRUGI PREDSJEDNIK (DRUGI PREDSJEDNIK SLOVIMA)	KATARINA TOMIĆ	POPUŠ ПОПУШ
ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ		ČLAN I ЧЛАН I	NEŽIHA MUSTAFIĆ		ČLAN I ЧЛАН I		

б. Други круг бројања гласачких листића по кандидатима

У другом кругу бројања гласачких листића за појединачне изборне нивое по систему отворених листи, бирачки одбор треба утврдити колико је сваки од кандидата у оквиру сваког политичког субјекта добио појединачних гласова. Ово бројање гласачких листића врши тим од 4 особе на сљедећи начин:

Радња 1 — Ишчитавање гласова по кандидатима

Један члан бирачког одбора сједе за радну површину и узме све ролне за један политички субјект и стави их поред себе на радну површину. Узме једну ролну, отпакује је, отвара један по један гласачки листић, окреће га према себи и наглас чита редне бројеве кандидата тог политичког субјекта код којих су бирачи у коцкицу испред њиховог имена стављали X. Сви кандидати у оквиру сваког политичког субјекта су нумерисани од 1 до N у зависности колико има кандидата (максимално може бити 36 кандидата у оквиру једног политичког субјекта). Овај члан бирачког одбора (читач) чита наглас 1, 7, 11, што значи да је бирач код кандидата под редним бројем 1, редним бројем 7 и редним бројем 11 ставио X.

Поред читача сједи други члан бирачког одбора који прати да ли читач исправно чита редне бројеве кандидата испред којих су бирачи стављали ознаку X и он је контролор читања. Насупрот читача за радну површину сједну два члана бирачког одбора који сваки за себе узме по један помоћни образац за други круг бројања гласова по кандидатима. Сваки члан бирачког одбора у свом обрасцу на првој страни напише своје име и презиме и потпишу се, а онда на наредној страници у првој колони у горњем дијелу напишу назив политичке странке за коју се броје гласови по кандидатима. Надаље, у тој првој колони у реду поред броја који чују од читача уписују једну усправну цртицу. Тако ако је читач прочитао 1, 7, 11, два евидентичара свако у свој образац у првој колони у реду поред броја 1, поред броја 7 и поред броја 11 уписују једну усправну цртицу. И тако читач чита редне бројеве кандидата са гласачких листића из те ролне, док евидентичари у свом обрасцу евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројеве које су чули од читача. Када евидентичари сваки пети пут чују један те исти број, значи да у том реду већ имају четири усправне цртице, евидентичари петом цртицом прекриже те четири цртице. На крају читач чита редне бројеве са свих 25 гласачких листића из те ролне, а евидентичари у првој колони евидентирају усправним цртицама у редовима тих бројева гдје је свака пета цртица прекрижила четири усправне цртице.

Радња 2 — Сумирање цртица по редовима

Кад је читач ишчитао свих 25 гласачких листића, евидентичари тад за сваки ред саберу колико цртица имају у реду и тај број упишу у малу колону укупно на крају прве колоне. Тако ако у реду поред броја 1 евидентичар има уписана два комплекта са четири усправне цртице и једном косом преко те четири усправне цртице и двије усправне цртице, то значи да има укупно 12 цртица ($2 \times 5 + 2 = 12$). На овај начин оба евидентичара за све редове утврде колико имају цртица.

Радња 3 — Контрола евидентирања

Када су завршили са сумирањем броја цртица по редовима, један читач другом читачу из свог обрасца једноставно ишчита податке на начин да каже 1 2; 2 7; 3 11 и тако редом што значи да у реду 1 има двије цртице, у реду 2 седам цртица, у реду 3 једанаест цртица и тако даље. Други евидентичар у свом обрасцу провјерава да ли има идентичан број цртица као и први евидентичар. Уколико им се резултати поклопе за све редове, настављају даље са бројањем тако да читач пакује ишчитану ролну гумицом и враћа поред стикера са називом тог политичког субјекта, и узима сљедећу ролу са гласачким листићима, а евидентичари у другој колони на истој страници обрасца пишу назив исте политичке странке и даље како чују од читача који број уписују усправне цртице, гдје је свака пета коса преко четири усправне цртице. Међутим, ако код читања првог читача у једном реду им се не слаже број, рецимо да код првог читача у реду 10 има седам цртица, а код другог читача осам цртица, други читач не прекида првог читача код читања, него у реду 10 поред броја осам ставља једну звјездицу* и наставља даље пратити првог читача. Кад је први читач ишчитао бројеве цртица у свим редовима, други читач му тад каже да у реду 10 код њега има осам цртица, док је први читач ишчитао број седам. Тада читач поново узима исту ролну са већ ишчитаним гласачким листићима и поново их ишчитава, али само оне листиће гдје су бирачи означили кандидата под редним бројем 10. Два евидентичара у другој колони у горњем дијелу напишу назив политичког субјекта и сад у реду поред броја 10 уписују усправне цртице како читач ишчита број 10. Кад је читач поново ишчитао свих 25 гласачких листића, али сада само за број 10, евидентичари поново у реду поред броја 10 сабирају колико сад имају цртица и поново успореде те бројеве тако да један ишчита свој број, а други провјери

јесу ли добили исти резултат. Кад је то завршено, евидентичари из мале колоне укупно из прве колоне препишу бројеве за све редове укупно у другој колони и прву колону прекриже.

Радња 4 — Сумирање резултата са једне странице и пренос на другу страницу

Евидентичари ће примијетити да на десној страни обрасца имају четири велике усправе колоне, у које се евидентирају усправне цртице у редове поред бројева које је читач ишчитао, које су предвиђене за ишчитавање четири ролне са гласачким листићима, значи једна колона је предвиђена за ишчитавање једне ролне са гласачким листићима. Кад је читач за једну странку ишчитао четири роле са гласачким листићима, и та политичка странка има још ролни са гласачким листићима за ишчитавање, тада два евидентичара за сваки ред узму и саберу бројеве из малих колоне укупно које су добили у великој колони укупно на десној страни обрасца уписују те бројеве. Тако ако је у малој колони укупно у првој колони за ред један било евидентирано 10, у другој колони 7, у трећој колони 1 и у четвртој колони 22 значи да у реду један имамо $10+7+1+22=40$, што евидентичар упише у велику колону укупно за ред један. И тако евидентичар за све редове добије суме малих колоне укупно по редовима. Послије тога поново један евидентичар другом ишчита сад велику колону укупно, а други евидентичар провјери у свом обрасцу да ли им се суме слажу. Кад утврде да су им суме идентичне, окрећу ту страницу обрасца и виде да наредној лијевој страни обрасца сад имају три колоне. Читач тад узима наредну ролу са гласачким листићима и поново са свих гласачких листића из те ролне ишчитава редне бројеве кандидата за које су бирачи на гласачким листићима гласали, а евидентичари тад отварају наредну колону и истом методом евидентирају усправним цртицама у редовима поред бројева које читач ишчита. Два евидентичара ће примијетити да је свака десна страна обрасца перфорирана тако да се може пресавити и да су резултати из велике колоне укупно на десној претходној страни обрасца одједном видљиви на лијевој страни.

Радња 5 — Сумирање комплетних резултата ишчитавања за једну политичку странку

Када је читач ишчитао све ролне са гласачким листићима, а евидентичари по колонама евидентирали усправним цртицама резултате, и кад су добили све суме по малим колонама, тад евидентичари сабирају по редовима све бројеве из малих колоне укупно (или из велике колоне укупно са претходне странице и малих колоне са наредне странице) и добију суму за сваки ред коју испишу у велику колону укупно на десној страни тог листа. Гдје год да стану са ишчитавањем ролни са гласачким листићима за једну странку, евидентичари увијек израчунавају суму бројева из малих колоне укупно коју уписују у велику колону укупно на десној страни тог листа. Уколико је остало празних колоне које нису попуњене на тој страни гдје су стали евидентичари, исте те колоне прецртавају. Поново један од евидентичара другом ишчита по редовима бројеве из те крајње колоне укупно, и ако су им се поклопили резултати, значи да су завршили посао код ишчитавања гласачких листића по кандидатима за ту политичку странку.

Радња 6 — Унос резултата из помоћног обрасца у образац за збирне резултате ЗР отворена листа

Кад су завршили ишчитавање и евидентирање резултата по кандидатима за једну политичку странку, тад један од евидентичара сједне поред предсједника бирачког одбора. Предсједник бирачког одбора од треће странице па даље у обрасцу нађе политички субјект за који су се ишчитавали гласови по кандидатима, те у горњем дијелу обрасца гдје пише "ГЛАСОВИ ЗА СТРАНКУ" упише колико је тај политички субјект добио гласова који је већ евидентиран на другој страни тог обрасца. Послије тога евидентичар који је сјео поред предсједника једноставно са свог помоћног обрасца ишчита резултате из велике колоне укупно тако што ишчита: 1 37; 2 48; 3 12; и тако редом до краја. Предсједник тад за кандидата под редним бројем 1 упише да је добио 37 гласова, за кандидата под редним бројем 2 да је добио 48, за кандидата под редним бројем 3 да је добио 12 и тако упише за све кандидате тог политичког субјекта колико су добили гласова слушајући резултате које му ишчита евидентичар. Када је завршио ишчитавање резултата са свог помоћног обрасца, евидентичар се враћа на своју позицију и тим наставља горе описаном методом ишчитавати и бројати гласове по кандидатима за други политички субјект и тако редом док се не ишчитају и изброје сви гласове за све кандидате свих политичких субјеката који су добили гласове на вашем бирачком мјесту.

За политичке субјекте који нису добили гласове предсједник у рубрике за гласове кандидата тих политичких субјекта уписује четири нуле.

ПРИМЈЕР КАКО СЕ КОРИСТИ ПОМОЋНИ ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈАЊЕ

Помоћни образац за бројање

1

Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	УКУПНО
	Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		
1	I	11	1		10	1			1			1	21
2		20	2		13	2			2			2	33
3		10	3		7	3			3			3	17
4		3	4		3	4			4			4	6
5		0	5		1	5			5			5	1
6		0	6	0	0	6			6			6	0
7		22	7		13	7			7			7	35
8		5	8		9	8			8			8	14
9		8	9		9	9			9			9	17
10			10			10			10			10	
11			11			11			11			11	
12			12			12			12			12	
13			13	+		13			13	=		13	
14			14			14			14			14	
15			15			15			15			15	
16			16			16			16			16	
17			17			17			17			17	
18			18			18			18			18	
19			19			19			19			19	
20			20			20			20			20	
21			21			21			21			21	
22			22			22			22			22	
23			23			23			23			23	
24			24			24			24			24	
25			25			25			25			25	
26			26			26			26			26	
27			27			27			27			27	
28			28			28			28			28	
29			29			29			29			29	
30			30			30			30			30	
31			31			31			31			31	
32			32			32			32			32	
33			33			33			33			33	
34			34			34			34			34	
35			35			35			35			35	
36			36			36			36			36	
37			37			37			37			37	
38			38			38			38			38	
39			39			39			39			39	

↑
ПРЕСАВИТИ ОВДЈЕ

Радња 7 — Паковање изборног материјала

Послије завршеног бројања гласова за кандидате политичких субјеката и уписаних резултата ишчитавањем једног од евидентичара предсједнику, предсједник тад узме све ролне једног политичког субјекта, увеже их новом гумицом и убаца у плаву врећу у којој су су неважећи гласачки листићи, и тако редом увеже ролне са гласачким листићима свих политичких субјеката и убаца их у плаву врећу.

Послије тога узме нова два пластична печата, и на првој страници обрасца упише за вреће које ће печатити тим печатима (плава и провидна мања), и број пластичног печата којим је запечатио провидну заштитну врећу у којој се налазе већ упаковани неискориштени и оштећени гласачки листићи за општинско вијеће.

Након тога образац потпише предсједник и сви чланови бирачког одбора. Предсједник тада искине све жуте копије обрасца и полијепи их на зид у бирачком мјесту да сви присутни могу видјети изборне резултате, све зелене копије искине и стави у коверту за предсједника изборне комисије, све црвене копије остави себи, а све плаве копије искине и убаца у плаву врећу гдје су пребројани важећи и неважећи гласачки листићи за одговарајуће изборне нивое и печатом чији је број уписао у образац запечати врећу. Оригинал образац у корицама убаца у коверту на којој пише да је за Централну изборну комисију БиХ. Након тога предсједник два помоћна обрасца убаца у мању провидну врећу заједно са изводом из Централног бирачког списка и записником о раду бирачког одбора и запечати печатом чији је број уписао на обрасцу.

На овај начин је бирачки одбор завршио активности на бирачком мјесту.

→ Након утврђивања резултата гласања и паковања изборног материјала на начин како је то прописано, бирачки одбор одмах, а најкасније 12 сати након затварања бирачког мјеста, изборни материјал доставља изборној комисији. Изборна комисија при преузимању изборног материјала од бирачког одбора провјерава да ли је изборни материјал спакован на прописан начин и потврђује пријем у примопредајном обрасцу изборног материјала БО-ИК.

12. ПРАВИЛНО ОБЈЕДИЊАВАЊЕ РЕЗУЛТАТА

- 12.1 Уколико бирачки одбор не утврди правилно изборне резултате, градска/општинска изборна комисија, уз сагласност Централне изборне комисије БИХ, може наложити отварање вреће са гласачким листићима у циљу правилног обједињавања резултата.
- 12.2 Поновно отварање вреће врши се за оне изборне нивое гдје је дошло до неправилног утврђивања резултата гласања.
- 12.3 Правилно обједињавање резултата обавља исти бирачки одбор који је радио на бирачком мјесту, посебно формиран бирачки одбор или посебан тим за бројање, о чему одлучује градска/општинска изборна комисија.
- 12.4 Правилно обједињавање резултата обавља се у за то посебно предвиђеном простору који осигурава градска/општинска изборна комисија, у унапријед одређеним терминима и уз присуство акредитованих посматрача, које претходно о мјесту и времену поновљеног бројања за одобрени изборни ниво, обавијести градска/општинска изборна комисија на погодан начин.

5. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

1.1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

- a) На бирачком мјесту за гласање у одсуству примјењује се процедура гласања утврђена за редовна бирачка мјеста. Бирачу који гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству издају се коверте које садрже гласачке листиће који се издају у основној изборној јединици за коју бирач гласа.

→ Бирач који гласа у одсуству, ако оштети гласачки листић, враћа коверту с гласачким листићима, а члан бирачког одбора издаје му нову коверту са гласачким листићима.

- b) Бирачки одбор прије отварања бирачког мјеста за гласање у одсуству обавља исте радње као и бирачки одбор на редовним бирачким мјестима, осим што се на тим бирачким мјестима ручно броје коверте које садрже гласачке листиће по основним изборним јединицама за које бирачи гласају. Добијене бројеве пребројаних коверти предсједник уноси у Образац за бројно стање.

- c) Након затварања бирачког мјеста за гласање у одсуству бирачки одбор обавља сљедеће радње:

- броји потписе на изводу из коначног Централног бирачког списка
- броји неискориштене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
- броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има
- уписује добијене бројеве у Образац за бројно стање, а неискориштене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту АЗ с натписом оштећени гласачки листићи те их пакује у провидну врећу
- отвара гласачку кутију и разврстава коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
- броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицама
- предсједник уписује добијени број коверата за сваку основну изборну јединицу у Образац за бројно стање
- упаковане снопове коверата по основним изборним јединицама убацују у црвену врећу
- уписује на Образац за бројно стање бројеве печата провидне вреће, црвене вреће и мање провидне пластичне вреће
- плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у црвену врећу и затвара је печатом
- у провидну мању пластичну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из коначног Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом
- у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника градске/општинске изборне комисије
- црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.

6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ – КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

→ По једно бирачко мјесто у свакој основној изборној јединици одређено је за гласање непотврђеним гласачким листићима.

→ На бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима бирачко право остварују сљедеће категорије бирача:

- бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван БиХ, а на дан одржавања избора затекну се у земљи
- редовни бирачи који се не налазе на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједују важећи идентификациони документ из Поглавља 4. овог приручника и потврду издату од центра за бирачки списак основне изборне јединице за гласање непотврђеним-ковертираним гласачким листићем..

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора

- a) Централна изборна комисија БиХ путем изборне комисије бирачким мјестима одређеним за гласање непотврђеним гласачким листићима доставља списак бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају путем поште, за ту основну изборну јединицу. Наведени списак служи у сврху утврђивања права гласања путем непотврђених гласачких листића за ову категорију бирача.
- b) Бирач који је од дана закључења Централног бирачког списка до дана избора први пут уписани у Централни бирачки списак да би оставрили своје бирачко право требају добити потврду од центра за бирачки списак.

→ Бирачи који промијену пребивалиште из једне основне изборне јединице у другу основну изборну јединицу у периоду од закључења коначног Централног бирачког списка до дана избора, бирачко право оствариће у основној изборној јединици у којој су имали пријављено пребивалиште прије дана закључења коначног Централног бирачког списка.

- c) Име бирача који има право да гласа непотврђеним гласачким листићем уписује се на извод из Централног бирачког списка, који садржи све податке као и извод из коначног Централног бирачког списка. Бирач се потписује на извод из Централног бирачког списка и гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићем који се пакује у посебну сигурносну бијелу коверту.
- d) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића, на основу идентификационог документа бирача, испуњава неопходне податке на предњој страници коверте са непотврђеним ковертираним гласачким листићима, на основу којих се може провјерити бирачко право. На предњу страницу коверте уписују се сљедећи подаци:
  - број бирачког мјеста
  - презиме и име бирача
  - јединствени матични број бирача
  - датум рођења
  - тренутна адреса становања коју бирач наведе
  - назив и број предоченог идентификационог документа и назив тијела које је издало документ.

**Примјер правилно попуњеног обрасца за бројно стање на бирачком мјесту
одређеном за гласање непотврђеним - ковертираним гласачким листићима – БСН**

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (B.M. za glasanje/glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima)		Naziv općine: BRATUNAC	Broj biračkog mjesta: 1048NN	BSN
Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata		
BA 1 2 3 4 5 6 BA 2 4 6 8 0 0		BA 1 3 5 7 9 0 BA 1 1 3 4 5 6		
PEČAT 1		PEČAT 2		
PEČAT 3		PEČAT 4		
Serijski broj plastičnog pečata		Šifra općine/izborne jedinice za koju se glasa/glasuje →		
BA 1 0 3 0 4 4		091		
DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA				
1. Broj imena na listi/popisu birača koji su registrovani za glasanje/glasovanje putem pošte, a mogu glasovati/glasati nepotvrđenim gl. listićima (ručno brojati)		750		
2. Broj primljenih koverata sa glasačkim listićima		75		
DIO II: TOKOM GLASANJA/TIJEKOM GLASOVANJA				
3. Broj naknadno primljenih koverata sa glasačkim listićima		0		
4. Ukupan broj primljenih koverata sa glasačkim listićima (red 2+3)		75		
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA				
5. Broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska/popisa za birače koji su glasali/glasovali nepotvrđenim glasačkim listićima		11		
6. Broj upropaštenih koverata sa glasačkim listićima (paket 2n)		0		
7. Broj izdanih koverata sa glasačkim listićima (red 5+6)		11		
8. Broj neiskorištenih koverata sa glasačkim listićima (ručno brojati)		64		
9. Sveukupan broj zaduženih koverata sa glasačkim listićima (red 7+8)		75		
DIO IV: NAKON OTVARANJA GLASAČKE KUTIJE				
10. Broj koverata sa nepotvrđenim glasačkim listićima		11		
DIO V: Test tačnosti/točnosti				
11. Red 9=red 4; ako nisu isti, upisati razliku		0		
12. Red 10 = red 5; ako nisu isti, upisati razliku		0		
Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa neiskorištenim gl. listićima (providna veća)		Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa koveratama sa nepotvrđenim gl. listićima (zelena)		Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa dokumentacijom za Centralnu/Središnju izbornu komisiju/povjerenstvo (providna manje)
BA 1 2 2 0 0 1		BA 1 0 3 2 1 0		BA 1 5 4 7 0 0

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS
PREDSJEDNIK	VELJKO PETROVIĆ	
ČLAN 1	MUSTAFA LAKOVIĆ	
ČLAN 2	MILADEN VIŠEVIĆ	
ČLAN 3		
ČLAN 4		

7. МОБИЛНИ ТИМ

→ Да би гласали бирачи који су везани за своје домове, односно који су везани за установе (притворске јединице, геријатријске, дистрофичарске или друге здравствене установе), изборне комисије формирају мобилни тим који ће посјетити ове категорије бирача.

1. Процедуре гласања, бројања коверата, евидентирања података у Обрасцу за бројно стање и вођење Записника о раду бирачког одбора (мобилног тима)

- а) Мобилни тим се састоји од предсједника и два члана. Предсједник руководи радом мобилног тима и одговоран је за његову законитост. Изборна комисија један сат прије отварања бирачких мјеста предаје мобилном тиму материјал како слиједи:
- извод из Централног бирачког списка за бираче који су пријављени за гласање на овај начин
  - одговарајући број гласачких листића запакованих у заштитне коверте, које су стављене у персонализоване коверте на којима су уписане шифре основних изборних јединица за које се гласа
  - одговарајући број помоћних гласачких кутија (картонске кутије)
  - Образац за бројно стање — мобилни тим
  - потрошни материјал који је неопходан у процесу рада мобилног тима
  - Записник о раду бирачког одбора
  - списак бирача с адресама и контакт-телефонима и
  - план рада мобилног тима.

→ За потребе рада на терену изборна комисија мобилном тиму треба осигурати одговарајуће моторно возило, односно одговарајући превоз до бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање путем мобилног тима.

→ Мобилни тим приликом посјете бирача који су везани за установе може, ради бржег и ефикаснијег гласања, у сарадњи с надлежним особљем, организовати гласање на начин на који се гласање организује на бирачком мјесту, придржавајући се при томе процедуре која је прописана за гласање бирача на бирачком мјесту.

→ Мобилни тим за гласање дужан је осигурати тајност гласања на начин како је то прописано законом и објашњено овим приручником.

→ Мобилни тим за гласање дужан је придржавати се плана рада мобилног тима који је донијела изборна комисија и омогућити акредитованим посматрачима посматрање рада мобилног тима. Акредитовани посматрачи могу посматрати рад мобилног тима за гласање на начин како је то објашњено у Поглављу III овог приручника и ако не нарушавају приватност бирача који су везани за своје домове, односно ако не нарушавају правила понашања која су успостављена у установама за које су бирачи везани и уз сагласност надлежног особља тих установа.

- б) По преузимању изборног материјала предсједник и чланови мобилног тима обављају следеће:
- уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен
  - уписују број бирача са извода из Централног бирачког списка на предвиђено мјесто у Обрасцу за бројно стање
  - ручно броје примљене персонализоване заштитне коверте са комплетима гласачких листића према шифрама основних изборних јединица за које се гласа, а према бирачкој опцији бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка и уписују тај број у Образац за бројно стање
  - формирају помоћну гласачку кутију и стављају папирни самољепљиви печат на отвор гласачке кутије и
  - уписују серијске бројеве печата с помоћне гласачке кутије у Образац за бројно стање.

- c) Гласање бирача путем Мобилног тима траје непрекидно у току дана, са почетком у 7.00 сати и завршетком у 19.00 сати.
- d) Начин гласања бирача с потешкоћама у развоју не разликује се од начина гласања утврђеног за бирачка мјеста
- e) Мобилни тим приликом рада на терену, након гласања бирача на одређеној локацији, самољепљивом траком лијепи отвор гласачке кутије који потписују предсједник и чланови мобилног тима
- f) Након завршетка рада на терену, мобилни тим ставља на отвор помоћне гласачке кутије самољепљиви папирни печат на који се потписују предсједник и чланови мобилног тима, а серијски број печата евидентира на додатном Обрасцу за бројно стање
- g) У Записник о раду мобилног тима, који потписују предсједник и оба члана, уписују се важнији догађаји током њиховог рада на терену
- h) Након завршеног обиласка свих бирача чија се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка, мобилни тим одлази у сједишту градске/општинске изборне комисије и обавља сљедеће радње:
- броји потписе на изводу из Централног бирачког списка
  - броји неискориштене коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама
  - броји коверте с оштећеним гласачким листићима по основним изборним јединицама ако их има
  - уписује добијене резултате у Образац за бројно стање, а неискориштене коверте пакује у оригиналне кутије, оштећене коверте с гласачким листићима ставља у коверту А3 с натписом оштећени гласачки листићи те их пакују у провидну врећу
  - отвара гласачку кутију
  - броји коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама и увезује их гумицом
  - предсједник уписује добијени број коверата с гласачким листићима по основним изборним јединицама у Образац за бројно стање
  - упаковане коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама убацују у наранџасту врећу
  - уписује на Образац за бројно стања бројеве печата провидне вреће, наранџасте вреће и мање провидне вреће
  - плаву копију Обрасца за бројно стање ставља у наранџасту врећу и затвара је печатом;
  - у мању провидну врећу убацује оригинал Записника о раду бирачког одбора — ЗАРБО, извод из Централног бирачког списка и оригинал Обрасца за бројно стање те је печати предвиђеним печатом
  - у зелену коверту ставља зелену копију Записника о раду бирачког одбора и зелену копију Обрасца за бројно стање која је за предсједника градске/ општинске изборне комисије
  - црвену копију Обрасца за бројно стање предсједник задржава за себе.
- i) Мобилни тим свој изборни материјал предаје изборној комисији у њеном сједишту.

НАПОМЕНА: Персонализоване заштитне коверте које се користе за гласање путем мобилног тима истог су изгледа и садржаја као коверте које се користе за гласање непотврђеним гласачким листићима.

ВИДИ: 6. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА.

**ПРИМЈЕР ПРАВИЛНО ПОПУЊЕНОГ ОБРАСЦА ЗА
БРОЈНО СТАЊЕ МОБИЛНОГ ТИМА – БСМ**

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАЊЕ (МОБИЛНИ ТИМ)	Назив и шифра општине/изборне јединице: БРАТУНАЦ	Број мобилног тима: МОБИЛНИ ТИМ 1
BSM		

Серијски број пластичног печата
BA 1 0 3 0 0 0 BA 1 0 0 1 1 1

Печат 1

Печат 2

Серијски број пластичног печата
BA 1 2 4 0 5 0 BA 2 4 0 6 0 8

Печат 3

Печат 4

Шифра општине/изборне јединице за коју се гласа/гласује →	091	
I: PRIJE POČETKA RADA MOBILNOG TIMA		
1. Број имена бирача на изводу из Централног бирачког списка/пописа за бираче с посебним потреблама (ручно бројати)		
	49	
2. Број примљених коверата са гласачким листићима		
	50	
II : NAKON ZAVRŠETKA RADA MOBILNOG TIMA		
3. Број пописа бирача на изводу из Централног бирачког списка/пописа за бираче с посебним потреблама (ручно бројати)		
	49	
4. Број оштећених коверата са гласачким листићима		
	0	
5. Број изданих коверата са гласачким листићима (ред/редак 3+4)		
	49	
6. Број неискоришћених коверата са гласачким листићима (ручно бројати)		
	1	
7. Број задужених коверата са гласачким листићима (ред/редак 5+6)		
	50	
III: NAKON OTVARANJA GLASAČKE KUTIJE		
8. Број коверата са гласачким листићима за гласање/гласовање мобилни тим		
	49	
IV: Test tačnosti/točnosti		
9. Red/ređak 7 = Red/ređak 2; ако nisu isti, upisati razliku		
	0	

Серијски број пластичног печата
BA 1 3 1 8 2 4

Печат 5

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно/тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту.

ПРЕДСЈЕДНИК	ИМЕ (ŠТАМПАНИМ/ТИСКАНИМ СЛОВИМА) VEJKO PETROVIĆ	ПОТПИС
ЧЛАН 1	MUSTAFA LAHOVIĆ	
ЧЛАН 2	MILAN VIŠEVIĆ	

ПОТПИС

ИМЕ (ŠТАМПАНИМ/ТИСКАНИМ СЛОВИМА)

ЧЛАН 3

ИМЕ (ŠТАМПАНИМ/ТИСКАНИМ СЛОВИМА)

ПОТПИС

ЧЛАН 1

ИМЕ (ŠТАМПАНИМ/ТИСКАНИМ СЛОВИМА)

ЧЛАН 2

ИМЕ (ŠТАМПАНИМ/ТИСКАНИМ СЛОВИМА)

8. ПОСЕБНИ МОБИЛНИ ТИМ

(Остваривање права на гласање бирача који су позитивни на КОВИД-19 и/или бирача којима је одређена изолација или су хоспитализовани)

(1) Бирачу чије се име налази на изводу из Централног бирачког списка за гласање на редовном бирачком мјесту, а који је позитиван на КОВИД-19 и/или који посједује акт надлежног органа о обавезној изолацији или се налази на болничком лијечењу, због чега није у могућности да дође на бирачко мјесто на којем је уписан у извод из Централног бирачког списка да гласа лично, биће, на његов захтјев, омогућено гласање путем гласачког листића из става (4) овог члана, у складу са чланом 24е. овог Правилника.

(2) Да би остварио бирачко право, бирач из става (1) овог члана дужан је најкасније у року од 72 сата прије дана избора лично (путем имејла, факс апарата или телефонских апликација оспособљених за пријем докумената, односно фотографија докумената) или путем другог лица, доставити изборној комисији, захтјев за гласање путем ковертираног гласачког листића, односно медицински налаз који потврђује да је позитиван на КОВИД-19 и/или акт надлежног органа којим му је одређена изолација или хоспитализација.

(3) Бирач којем је дијагностицирано обољење КОВИД-19 након истека рока од 72 сата прије дана избора, или на сам дан избора, захтјев за гласање из става (2) овог члана је дужан доставити најкасније на дан избора.

(4) Гласање бирача из става (1) овог члана обавља се путем ковертираног гласачког листића који се изузима са редовног бирачког мјеста, према процедури прописаној чл. 19, 21. и 24. овог Правилника, осим у дијелу који је другачије прописан одредбом члана 24д. овог Правилника.

(5) Поред једног или више мобилних тимова из члана 24. овог Правилника изборна комисија посебном одлуком формира најмање један посебни мобилни тим у чијем саставу је по могућности најмање један здравствени радник. Предсједник или најмање један члан овог посебног мобилног тима мора бити опремљен специјалном заштитном опремом, која обавезно садржи заштитни комбинезон, маску, заштитну капу, рукавице, адекватну заштиту обуће и по могућности, визир.

(План рада на терену)

(1) У сврху остваривања бирачког права бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника, изборна комисија на основу запримљене документације из члана 24а. став (2) овог Правилника, сачињава план рада на терену који садржи списак бирача позитивних на КОВИД-19 и/или бирача којима је одређена изолација или хоспитализација са њиховим адресама и контакт телефонима.

(2) Изборна комисија дужна је омогућити акредитованим посматрачима посматрање рада посебног мобилног тима на терену, а све уз поштовање препорука из Инструкције о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД-19 („Службени гласник БиХ“, број 41/20).

(3) У случају пријема захтјева за гласање у року из члана 24а. став (3) овог Правилника изборна комисија, уколико је то могуће, сачињава допуну плана рада цијенећи адресу бирача, ранији план рада посебног мобилног тима на терену, као и вријеме рада посебног мобилног тима-до 19 сати, о чему на погодан начин обавјештава и акредитоване посматраче.

(Посебан извод за гласање)

(1) Након што заприми и обради акте из члана 24а. став (2) овог Правилника, изборна комисија доноси посебну одлуку и сачињава посебан извод за гласање бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника, на начин да имена тих бирача проналази на изводу из Централног бирачког списка за гласање на редовном бирачком мјесту или на другом изводу, са кућном адресом или адресом установе гдје је тај бирач смјештен. У рубрици за потпис, читко уписује ријечи:

„Бирач КОВИД-19“, преписује податке из тог извода на посебан извод за бираче из члана 24а. став (1) овог Правилника, а затим све рубрике на изводу из Централног бирачког списка за тог бирача прецртава црвеном хемијском оловком. Саставни дио посебног извода је образац бројног стања (мобилни тим) БСМ.

(2) У случају запримања захтјева у року из члана 24.а став (3) овог Правилника изборна комисија ће у непосредном контакту са надлежним предсједником бирачког одбора осигурати да име тог бирача буде укључено у посебан извод за гласање бирача из члана 24.а став 1) овог Правилника. На овај поступак аналогно се примјењују одредбе из става (1) овог члана.

(3) Копију посебног извода из става (1) овог члана изборна комисија доставља Централној изборној комисији БиХ најкасније у року од 48 сати прије дана избора. О укупном броју бирача који укључује и бираче који су захтјев поднијели у року из члана 24.а став (3) овог Правилника и који су уписани у посебан извод, из става (2) овог члана, изборна комисија упознаје Централну изборну комисију БиХ након затварања бирачких мјеста.

(4) Саставни дио посебног извода за бираче из члана 24а. став (1) овог Правилника, чији број је садржан у Обрасцу за бројно стање-Посебног мобилног тима за бираче КОВИД-19, чини списак тих бирача са њиховим адресама и контакт подацима.

(5) Посебан извод из става (1) овог члана у горњем дијелу насловне странице садржи назив изборне комисије и назив и код основне изборне јединице, на средини садржи наслов: „Бирачи КОВИД-19“, а у доњем дијелу садржи мјесто и датум сачињавања овог посебног извода. Изборна комисија је дужна све странице посебног извода нумерисати редним бројем, овјерити сваку страницу печатом изборне комисије, исти одштампати, увезати све странице јамствеником тј. двобојним канапом за печатење и исти на чвору овјерити печатом изборне комисије.

(Начин осигурања гласачког материјала)

(1) За укупан број бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника изборна комисија одваја довољан број коверти из члана 91. тачка ј) овог Правилника достављених од стране Централне изборне комисије БиХ, а на коју се ставља наљепница “КОВИД– 19”, као и посебни извод из члана 24ц. које потом предају предсједнику посебног мобилног тима.

(2) Предсједник бирачког одбора по процедури из члана 17. став (3) тачка б) и члана 18. став (4) овог Правилника у Образац за бројно стање уписује укупан број бирача који гласају на том редовном бирачком мјесту умањен за број бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника, којима је одобрено да гласају у складу са чланом 24ц. овог Правилника.

(3) Након што у смислу члана 17. став (3) тачка ц) овог Правилника бирачки одбор ручно преброји и утврди укупан број задужених листића за сваки изборни ниво, бирачки одбор са редовног бирачког мјеста у посебну пластичну врећицу са натписом „Бирачи КОВИД-19“ издваја потребан број гласачких листића за сваки изборни ниво за бираче који гласају путем Посебног мобилног тима на начин из члана 24е. овог Правилника и ту незапечаћену провидну пластичну врећу предаје Посебном мобилном тиму по доласку на то бирачко мјесто. Напријед описана радња се обавезно констатује у записнику о раду бирачког одбора, обрасцу бројног стања и записнику о примопредаји гласачких листића (ЗПГЛ) који је саставни дио овога Правилника.

(4) Посебни мобилни тим из члана 24а. став (5) овог Правилника ће у складу са планом рада на терену из члана 24б. овог Правилника, обићи свако редовно бирачко мјесто које има евидентиране бираче у посебном изводу из члана 24ц. овог Правилника. Прије него од предсједника бирачког одбора на редовном бирачком мјесту преузме комплете гласачких листића из става (4) овог члана, посебни мобилни тим ће пребројати преузете незапечаћене коверте и гласачке листиће за сваки изборни ниво за бирача који гласа путем Посебног мобилног тима. Након пребројавања, комплете гласачких листића предсједник Посебног мобилног тима ће упаковати у довољан број персонализованих - заштитних коверата, из става (1) овог члана.

Ова радња се обавезно констатује у записнику о раду бирачког одбора и обрасцу бројног стања на редовном бирачком мјесту и у записнику о раду Посебног мобилног тима.

(5) Посебни мобилни тим задужује транспарентну гласачку кутију, коверте из става (1) овог члана и остали потребни материјал из члана 16. став (2) овог Правилника. У образац бројног стања Посебни мобилни тим уписује серијски број печата транспарентне гласачке кутије, те попуњава образац бројног стања Посебног мобилног тима.

(6) Посебни мобилни тим након 19.00 сати у сједишту изборне комисије са свих записника ЗПГЛ утврђује укупан број за примљених сетова гласачких листића са бирачких мјеста и тај број уписује у образац бројног стања.

(Гласање бирача који су позитивни на КОВИД-19 и/или бирача којима је одређена изолација или су хоспитализовани)

(1) Гласање бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника проводи се комбиновано на начин и по процедури гласања за бираче који гласају путем мобилног тима и бирача који гласају непотврђеним-ковертираним гласачким листићем, осим у дијелу којим је другачије прописано одредбама овог члана и чл. 24а, 24б, 24ц. и 24д. овог Правилника.

(2) Гласање из става (1) овог члана се различито проводи у случајевима:

а) бирача који је позитиван на КОВИД-19 и који се у складу са актом надлежног органа налази се у изолацији у свом дому или је хоспитализован и

б) бирача који је на основу акта надлежног органа у изолацији у свом дому, а за којег медицинским налазом није утврђено да је позитиван на КОВИД-19.

(3) Бирач из става (2) тачка а) овог члана гласа искључиво путем другог лица, коју процедуру одобрава предсједник мобилног тима.

(4) Бирач из става (2) тачка б) овог члана гласа лично, осим у случају из члана 21. овог Правилника, када на захтјев бирача предсједник посебног мобилног тима одобрава гласање путем другог лица.

(5) Посебни мобилни тим из члана 24а. став (5) овог Правилника током свога рада не улази у кућу или стан бирача из члана 24а. став (1) овог Правилника, осим у установе уколико одлуком надлежног органа улаз у ту установу није забрањен, те обавезно одржава прописану дистанцу.

(6) У складу са овим чланом, бирач из члана 24а. став (1) овог Правилника, лично, односно путем другог лица које изабере, приликом пријема гласачког материјала, својом оловком плаве боје, врши потписивање у посебан извод из члана 24ц. овог Правилника и обавља гласање у складу са овим чланом, лично, односно путем другог лица.

(Поступање са гласачким материјалом)

(1) Након што изврши све прописане задатке посебни мобилни тим из члана 24а. став (5) овог Правилника, пакује гласачки материјал, изводе и записнике ЗПГЛ у складу са чланом 58. овог Правилника и према схеми паковања која је саставни дио овога Правилника на свим врећама исписује назив и код основне изборне јединице и текст: „Бирачи КОВИД-19“ која се са посебним изводом из члана 24ц. овог Правилника и осталим изборним материјалом доставља у изборну комисију.

(2) Гласачки материјал упакован на начин из става (1) овог члана се одлаже на посебно одвојено мјесто у складишту изборне комисије, гдје се врши дезинфекција истог, а након чега у складу са планом транспорта изборног материјала, доставља у Главни центар за бројање.

(3) Директор Главног центра за бројање прописује процедуру поступања са материјалима из става (1) овог члана у складу са одредбама Инструкције о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД-19.”

Izborna komisija
(kod, naziv i pečat izborne komisije)

ZPGL

BS
COVID-19

**OBRAZAC ZA BROJNO STANJE
POSEBAN MOBILNI TIM**

CRVENA	PREDSJEDNIK BO
ZELENA	PREDSJEDNIK OIK-a/OIP-a
PLAVA	CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA / SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BIH
ORIGINAL	CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA / SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BIH

Zapisnik o primopredaji glasačkih listića
Procedura COVID-19

_____

Biračko mjesto (BROJ)   Broj izuzetih setova glasačkih listića

_____   _____

Ime i prezime predsjednika BO   Potpis

_____   _____

_____

POSEBNI MOBILNI TIM (BROJ)

_____

Ime i prezime predsjednika   Potpis

_____   _____

**Образац – Записник о примопредаји гласачких листића Процедура КОВИД-19 – ЗПГЛ;
Образац бројног стања – Посебни мобилни тим.**

9.

Инструкција

**О поступању органа за провођење
избора на изборни дан у условима
епидемије КОВИД - 19**

На основу члана 2.9 став (1) тачка 2. Изборног закона Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 30. сједници, одржаној 26.06.2020. године, донијела

ИНСТРУКЦИЈУ **о поступању органа за провођење избора на изборни дан** **у условима епидемије КОВИД-19**

Члан 1. **(Предмет)**

Овом Инструкцијом се регулише начин поступања бирачких одбора у вези са уређењем бирачког мјеста, контроле реда на бирачком мјесту, као и додатне дужности предсједника и чланова бирачких одбора и њихових замјеника, те изборних комисија основних изборних јединица и Централне изборне комисије Босне и Херцеговине на изборни дан у условима епидемије КОВИД-19.

Члан 2. **(Правила на бирачком мјесту)**

(1) У условима из члана 1. ове инструкције, поред уређења бирачког мјеста прописаног одредбама Правилника о провођењу избора у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 25/20) се обавезно осигурава физичка дистанца у складу са смјерницама Свјетске здравствене организације између чланова бирачког одбора од минимум 1,5 м, као и свих других лица која се затекну на бирачком мјесту, а према схеми бирачког мјеста број 1, која је саставни дио ове Инструкције.

(2) Сви чланови бирачког одбора и њихови замјеници током рада на бирачком мјесту и приликом бројања гласова дужни су да се придржавају општих мјера здравствене заштите укључујући редовно и темељно прање руку/дезинфекције, респираторне хигијене (покривање уста и носа код кашљања или кихања, правилно одлагање кориштене марамнице), одржавања физичке дистанце, избјегавања додиривања лица, а све у циљу осигурања заштите властитих живота и здравља као и заштите живота и здравља бирача, представника политичких странака, посматрача, представника медија и свих других присутних на начин прописан од стране надлежних здравствених установа и органа власти.

(3) Сви чланови бирачког одбора и њихови замјеници током рада на бирачком мјесту дужни су да често перу руке, као и да приликом бројања гласова често мијењају заштитне рукавице, маске, те по могућности визире и комбинеzone за једнократну употребу.

(4) Сви чланови бирачког одбора и њихови замјеници који су у складу са ставом (3) овог члана дужни носити заштитне маске, обавезни су носити службену легитимацију-акредитацију члана односно замјеника члана бирачког одбора са јасно назначеном дужношћу коју обављају.

(5) Уколико постоји ограничена количина заштитне опреме коју је сваки члан бирачког одбора дужан носити, предсједник бирачког одбора одредиће врсту заштитне опреме за чланове бирачког одбора који су у најчешћем и директном контакту са бирачима као што је контролор реда и сл.

(6) Сва бирачка мјеста прије отварања и током цијелог изборног дана морају се темељно чистити у редовним интервалима, што укључује чишћење унутар кабина за гласање и столова који се користе за размјену докумената и издавање гласачких листића.

Члан 3. (Дан прије изборног дана)

Дан прије изборног дана, предсједник и чланови бирачког одбора и њихови замјеници у сарадњи са надлежним органима, дужни су осигурати дезинфекцију цјелокупног простора бирачког мјеста.

Члан 4. (Изборни дан)

(1) По доласку на бирачко мјесто у 06:00 сати на дан избора предсједник и чланови бирачког одбора и њихови замјеници дужни су да:

- а) прозраче просторију, поставе отираче за дезинфекцију обуће и изврше додатну дезинфекцију бирачког мјеста, те осигурају довољну количину производа за чишћење приликом употребе јавних тоалета;
- б) поставе столове и столице чланова бирачког одбора и посматрача тако да је размак између њих минимум 1,5 м;
- ц) поставе ознаке кретања бирача с напоменом да на бирачком мјесту у једном тренутку може бити само онолико бирача колико има гласачких кабина на бирачком мјесту;
- д) поставе остала упозорења о придржавању општих мјера здравствене заштите (плакати, леци, и сл);
- е) обилеже прилаз бирачком мјесту тј. ходник испред улаза на бирачко мјесто жутом самољепљивом траком у размаку од минимум 1,5 м и
- ф) По могућности да усмјеравају бираче да улазе на једна врата, а да излазе на друга врата. У случају да су на бирачком мјесту предвиђена само једна врата, предсједник и чланови бирачког одбора и њихови замјеници дужни су осигурати да та врата остану отворена, како би се избјегло додиривање бирача приликом уласка и изласка из зграде. У случају да врата није могуће држати отвореним иста се морају често отварати.

(2) Предсједник бирачког одбора, задужује пакет материјално-техничких средстава ради хигијенско- епидемиолошке заштите из Табеле која је Прилог 3. ове инструкције.

(3) Мјере прописане у члану 2. ове инструкције на одговарајући начин се примјењују и на рад мобилних тимова који уједно примјењују и опште мјере заштите живота и здравља свих учесника у изборном процесу прописане од стране надлежних државних, ентитетских органа, кантоналних односно органа Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 5. (Контрола реда на бирачком мјесту)

(1) Члан бирачког одбора задужен за контролу реда на бирачком мјесту, проток бирача и одржавање реда на бирачком мјесту дужан је да осигура да број бирача који може ући на бирачко мјесто у једном тренутку одговара броју гласачких кабина, осим у случају када се ради о бирачу из члана 5.19 Изборног закона Босне и Херцеговине којем је потребна помоћ другог лица.

(2) Члан бирачког одбора задужен за контролу реда на бирачком мјесту дужан је осигурати да у ходнику испред бирачког мјеста, бирачи који чекају у реду за гласање буду физички дистанцирани један од другог минимално 1,5 метар, као и да учини доступним средство за дезинфекцију, како би бирачи могли извршити дезинфекцију руку прије и након гласања, те да контролише да ли се ти бирачи придржавају прописаних правила из члана 2. ове инструкције.

(3) У случају када је бирач дошао на бирачко мјесто без прописане заштитне опреме члан

бирачког одбора задужен за одржавање реда на бирачком мјесту о истом ће упозорити бирача да је дужан носити заштитну опрему. У случају да бирач не посједује заштитну опрему иста ће му бити издана из залиха које је задужио бирачки одбор.

(4) Испред улаза на бирачко мјесто члан бирачког одбора задужен за контролу реда дужан је бесконтактно извршити мјерење тјелесне температуре бирача, те уколико установи да иста повишена, дужан је бирача упутити у посебну гласачку кабину која ће након извршеног гласања бити детаљно дезинфикована и очишћена.

Члан 6.

(Додатне дужности чланова бирачког одбора и њихових замјеника)

(1) Предсједник бирачког одбора или члан задужен за контролу реда на бирачком мјесту ће осигурати да се бирачко мјесто провјетрава сваких 60 минута током изборног дана.

(2) У случају потребе за хитном интервенцијом медицинског особља на бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора обавезан је позвати најближу здравствену установу ради пружања хитне медицинске помоћи и поступати по упутама медицинског особља, а потом одмах обавијестити и изборну комисију основне изборне јединице.

Члан 7.

(Записник о раду бирачког одбора)

Чињеницу о свим предузетим мјерама и радњама, као и о свим запажањима о околностима које су предмет ове инструкције, предсједник бирачког одбора је дужан унијети у Записник о раду бирачког одбора (ЗАРБО).

Члан 8.

(Затварање бирачког мјеста и бројање гласачких листића)

(1) Након затварања бирачког мјеста, а прије почетка процеса бројања гласачких листића предсједник бирачког одбора је дужан осигурати да се бирачко мјесто прозрачи, као и да се одржи физичка дистанца од најмање 1,5 м између чланова бирачког одбора и између посматрача.

(2) Предсједник бирачког одбора је дужан осигурати да се цјелокупни процес бројања гласова и утврђивања резултата гласања, као и потписивање записника и свих образаца, те паковања изборног материјала врши у складу са прописаним мјерама заштите живота и здравља свих учесника.

(3) Радна површина предвиђена за бројање гласачких листића ће се прије почетка процеса бројања очистити и дезинфиковати средством за дезинфекцију радних површина. Члан бирачког одбора који броји гласачке листиће дужан је да сваки гласачки листић подигне и покаже га посматрачима поштујући прописане мјере заштите живота и здравља свих учесника у овом процесу.

Члан 9.

(Додатне дужности предсједника и чланова изборне комисије основне изборне јединице)

(1) Предсједник изборне комисије основне изборне јединице задужује пакет материјално-техничких средстава ради хигијенско-епидемиолошке заштите из Табеле која је Прилог 3. ове инструкције.

(2) О задужењу пакета из става (1) овог члана сачињава се записник о примопредаји материјално-техничких средстава потребних на бирачком мјесту ради заштите живота и здравља чланова бирачког одбора и њихових замјеника, бирача и посматрача избора (образац ЗОМТС), који је саставни дио ове инструкције.

(3) Предсједник и чланови изборне комисије основне изборне јединице дужни су да бирачком

одбору уз осјетљиви изборни материјал доставе и пакет материјално-техничких средстава из члана 4. став (2) ове инструкције те се примопредаја тих средстава врши записнички на обрасцу ЗОМТС из става (2) овог члана.

(4) Један пакет материјално-техничких средстава из става (3) овог члана задужује изборна комисија основне изборне јединице.

(5) Предсједник изборне комисије основне изборне јединице дужан је да осигура да просторије за рад изборне комисије основне изборне јединице буду уређене на начин и уз примјену мјера заштите здравља и живота чланова изборне комисије, посматрача и других учесника у изборном процесу, на начин прописан овом инструкцијом.

Члан 10. (Извјештај)

(1) Предсједник изборне комисије основне изборне јединице дужан је сачинити извјештај о искориштеним и неискориштеним материјално-техничким средствима из става (1) члана 9. ове инструкције најкасније у року од 10 дана од дана утврђивања резултата гласања на бирачком мјесту, односно у основној изборној јединици.

(2) Извјештај из става (1) овог члана предсједник изборне комисије доставља Централној изборној комисији БиХ која ће посебном инструкцијом регулисати поступак са неискориштеним материјално-техничким средствима.

Члан 11. (Додатне дужности предсједника и чланова Централне изборне комисије Босне и Херцеговине)

(1) Предсједник Централне изборне комисије Босне и Херцеговине и чланови Централне изборне комисије Босне и Херцеговине дужни су осигурати да сви процеси рада унутар Секретаријата Централне изборне комисије Босне и Херцеговине у сједишту Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, Главног центра за бројање и складишта Централне изборне комисије Босне и Херцеговине буду у складу са одлукама надлежних органа и прописаним мјерама заштите живота и здравља свих учесника у изборном процесу.

(2) Рад у Главном центру за бројање је обавезно организовати на начин да се осигура физичка дистанца између ангажованог особља у Главном центру за бројање од најмање 1,5 м.

(3) Директор Главног центра за бројање и његови замјеници дужни су осигурати да се током рада Главног центра за бројање ангажовано особље строго придржава мјера опште здравствене заштите властитих живота и здравља и заштите живота и здравља посматрача рада Главног центра за бројање и свих других овлашћених лица присутних у Главном центру за бројање.

(4) Радна површина предвиђена за бројање гласачких листића ће се прије почетка процеса бројања очистити и дезинфиковати средством за дезинфекцију радних површина. Члан тима који броји гласачке листиће дужан је да сваки гласачки листић подигне и покаже га посматрачима поштујући прописане мјере заштите живота и здравља свих учесника у овом процесу.

(5) Мјере прописане у члану 2. ове инструкције на одговарајући начин се примјењују и на рад Главног центра за бројање, складишта Централне изборне комисије Босне и Херцеговине и у сједишту Централне изборне комисије Босне и Херцеговине.

Члан 12. (Опште мјере)

У случајевима који нису регулисани овом инструкцијом органи за провођење избора дужни су да примјењују опште мјере заштите живота и здравља свих учесника у изборном процесу прописане од стране надлежних државних, ентитетских, кантоналних, односно органа Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 13.
(Садржај образаца)

Саставни дио ове Инструкције су:

- a) Схема бирачког мјеста (Прилог број 1),
- b) Образац-Записник о примопредаји материјално-техничких средстава потребних на бирачком мјесту ради хигијенско-епидемиолошке заштите чланова бирачког одбора и бирача (образац ЗОМТС) (Прилог број 2.) и
- c) Табела–спецификација материјално-техничких средстава ради хигијенско-епидемиолошке заштите (Прилог број 3.).

Члан 14.
(Ступање на снагу и објава)

Ова Инструкција ступа на снагу наредног дана од дана објаве у „Службеном гласнику БиХ“, а биће објављена и у „Службеним новинама Ф БиХ“, „Службеном гласнику РС“, „Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ“ и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba .

10. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

10. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. САНКЦИЈЕ ПРОПИСАНЕ ИЗБОРНИМ ЗАКОНОМ БиХ (ПОГЛАВЉЕ 19А)

За кршење одредаба Изборних закона у Босни и Херцеговини предвиђене су прекршајне санкције и то новчане у износу најмање 200,00 КМ па до 10.000,00 КМ, као и забрана ангажовања у изборној администрацији од 4 године.

За утврђивање прекршаја и изрицања санкција надлежна је Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, а у неким лакшим прекршајима и општинска/градска изборна комисија.

У досадашњој пракси Централна изборна комисија БиХ је послје сваког изборног циклуса проводила поступке и изрицала санкције.

Прекршиоци закона су најчешће из изборне администрације готово искључиво предсједници и чланови бирачких одбора, и то због пропуста учињених ненамјерно (нехат) или пропустима да се нека радња уради или да се уради на начин прописан Законом.

Најчешћа ситуација је она из члана 5.25 Изборног закона БиХ гдје обрасци нису попуњени у складу са тамо прописаним начином.

Истина, избори су а тиме и обрасци комплицирани, али под претпоставком да су чланови бирачких одбора, односно предсједници, прошли обавезну обуку и ако су пажљиви, њихова попуна не би требала представљати посебан проблем.

Прекршаји утврђени Изборним законом БиХ су и за предсједника ако не одреди дужности члановима бирачког одбора на дан гласања за њега и чланове, и ако не:

- уписује податке у записник о раду бирачког одбора који су тамо предвиђени
- не објасни бирачу начин гласања
- не осигура му да то може учинити тајно
- не утврди идентитет бирача и омогући му да се потпише за то предвиђено мјесто на бирачком списку или
- помаже лицу током гласања на начин супротан Изборном закону БиХ.

Ваља напоменути да су ове прекршајно – административне санкције предвиђене само ако нема намјере да се утиче на изборни процес, односно да су оне посљедице површности, необучености, умора, непажње и сл, и да нема значајних посљедица на изборни процес.

Генерално гледајући, сваки пропуст због којег није било могуће утврдити резултате избора на бирачком мјесту па су они морали бити утврђивани поновним бројањем или поништавањем избора на том гласачком мјесту, повлачи за собом утврђивање прекршајне одговорности.

2. ЗЛОУПОТРЕБА БИРАЧКОГ ПРАВА И ИЗБОРНА ПРЕВАРА (КРИВИЧНИ ЗАКОН БиХ, КРИВИЧНИ ЗАКОН РС И КРИВИЧНИ ЗАКОН ФБИХ)

Међутим, ако код било кога постоји намјера да се недозвољеним радњама утиче на изборни процес и резултате избора, то улази у сферу кривичног дјела таквог кривичног поступка.

Поред новчане, предвиђене су и затворске казне од општег минимума па максимално од 1 (једне), 3 (три) и 5 (пет) година.

Нека од ових кривичних дјела могу учинити и припадници изборне администрације, бирачког одбора и изборне комисије у оквиру своје дужности и то представља отежавајућу околност, за шта је предвиђена и виша казна.

Кривично дјело прописано у свим овим законима, резервирано искључиво за чланове бирачких одбора, јесте изборна превара, које гласи:

“Ко додавањем, одузимањем, брисањем гласова или на неки други начин фалсификује резултате избора или гласања казниће се затвором од шест (РС), три (ФБИХ) па до пет година”.

Такође, чланови бирачког одбора су најчешће у прилици, мада ту прилику користе или могу користити и други да учине кривична дјела повреда тајности гласања и уништавања изборних исправа. Уколико ова дјела учине чланови бирачких одбора, то је отежавајућа околност и за то је предвиђена затворска казна од двије до пет година.

Друга кривична дјела су подмићивање при изборима или гласању, злоупотреба бирачког права и повреда слободе опредјељења бирача, коју најчешће чине лица ван изборне администрације, односно они чија се имена налазе на гласачким листићима или неко у име њих.

Изводи из свих кривичних закона са кривичним дијелима из Изборног процеса се налазе на посебним плакатима одштампаним у организацији Централне изборне комисије БиХ и дистрибуисани свим бирачким одборима који су их дужни истакнути на видно мјесто испред или у просторији за гласање, да би се сви бирачи који долазе на бирачко мјесто могли упознати с тим, а чланови бирачких одбора их упутити на то.

Шта су дужности и обавезе, тј. могућности предсједника, односно бирачког одбора као тијела, уколико се на бирачком мјесту, његовој околини или било гдје појави ситуација која би могла резултирати кривичним дијелом:

1. Превенција – бирачки одбор је дужан поступати и од свих других захтијевати да поступају по процедурама прописаним Законом, подзаконским актима или инструкцијама Централне изборне комисије БиХ и општинске/градске изборне комисије. То се односи на дан пред изборе, на дан избора па све до предаје изборног материјала градској/општинској изборној комисији.

2. Уколико било ко нарушава утврђену процедуру или подузима неку радњу или поступак који су описани у неком од кривичних дјела са оних плаката на улазу на бирачко мјесто, потребно је опоменути, а догађај забиљежити на адекватан и повјерљив начин.

3. У случају неуспјеха, односно да је забрањена радња у току или је завршена, неопходно је према датој ситуацији обавијестити општинску/градску изборну комисију, а по потреби позвати и полицију, за што је надлежан искључиво предсједник бирачког одбора, односно његов замјеник који се у датом моменту налази на бирачком мјесту.

4. У случају опасности по изборни процес неопходно је прекинути гласање на бирачком мјесту и предузети све оно што је потребно да се осигурају услови за наставак гласања, а једина тијела за сарадњу су општинска/градска изборна комисија и полиција, уз коју може бити евентуално и тужилац.

5. Препоручује се да се у критичним ситуацијама у процес не инволвирају политичке странке, кандидати, медији или било ко од трећих непозваних лица.

6. Сва догађања која одудару од редовног тока ствари треба детаљно навести у записник о раду бирачког одбора, документовати, потписати и затим га заштитити.

Кривичним законом БиХ “Службени гласник БиХ”, бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15 и 40/15 и 35/18) члановима 150—155 прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеци затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Републике Српске (“Службени гласник РС”, бр. 64/17), члановима 215—223 прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или шест мјесеци затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Кривичним законом Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине ФБиХ”, бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17), члановима 194—199а прописане су санкције за теже повреде изборних процедура, при чему је најблажа запријеђена мјера новчана казна или три мјесеца затвора, а највећа запријеђена мјера пет година затвора.

Литература

- Изборни закон Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16 и 41/20)
- Правилник о провођењу избора (“Службени гласник БиХ”, бр. 25/20, 38/20 и 63/20)
- Упутство о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста (“Службени гласник БиХ”, бр. 25/20)
- Упутство о условима и процедурама за акредитирање изборних посматрача у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 37/14 и 29/18)
- Правилник о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора — пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 25/20).
- Инструкција о поступању органа за провођење избора на изборни дан у условима епидемије КОВИД-19, (“Службени гласник БиХ”, бр. 41/20).

11.

СХЕМЕ ПАКОВАЊА

11.СХЕМЕ ПАКОВАЊА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu FBiH

<p>Siva zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (za načelnika općine) 2. Providna plastična vreća sa:<ul style="list-style-type: none"> - Koverta/kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik)	<p>Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH</p> <p><i>Providna plastična (MANJA) vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa 2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original) 3. Pomoćni obrasci za brojanje
<p>Plava zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (za općinsko vijeće) 2. Providna plastična vreća sa:<ul style="list-style-type: none"> - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik)	<p>Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (original)
<p>Providna plastična (VEĆA) vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima	<p>Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (zelena kopija/preslik) - Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)
<p>Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik) -Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (crvena kopija/preslik)	

Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u FBiH

<p>Crvena zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojane koverte sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)	<p>Koverta za Predsjednika biračkog odbora:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
<p>Providna zaštitna vreća (veća)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorištene koverte sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene koverte sa setovima glasačkih listića	<p>Koverta za Predsjednika izborne komisije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
<p>Providna zaštitna vreća (manja)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 3. Izvod iz Centralnog biračkog spiska	

NAPOMENA:
na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

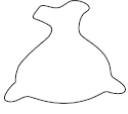
Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu ovlaštenom za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića u FBiH

Zelena zaštitna vreća

1. Prebrojane koverta sa nepotvrđenim glasačkim listićima
2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije
2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama)

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
3. Dopunski izvod iz Centralnog biračkog spiska (spisak potencijalnih birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima)

NAPOMENA:

Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala Mobilni tim u FBiH

Narandžasta zaštitna vreća

1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama
2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija)

Providna zaštitna vreća (veća)

1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije
2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića

Providna zaštitna vreća (manja)

1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama)
3. Dodatni izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače sa posebnim potrebama

Koverta za Predsjednika biračkog odbora:

1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)

Koverta za Predsjednika izborne komisije:

1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija)
2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)

NAPOMENA:

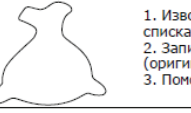

Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту РС

<p>Сива заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за начелника општине/градоначелика) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Провидна заштитна врећа –документација за ЦИК БиХ</p> <p><i>Провидна пластична (МАЊА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
<p>Плава заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	 <p>Коверта за предсједника бирачког одбора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (црвена копија)
<p>Провидна пластична (ВЕЋА) врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима 	 <p>Коверта за предсједника изборне комисије:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)
 <p>Коверта А3 за ЦИК БиХ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (оригинал) 	

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту – Град Источно Сарајево

<p>Жута заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за градоначелника Града Источно Сарајево) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Провидна заштитна врећа –документација за ЦИК БиХ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
<p>Сива заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за начелника општине) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	 <p>Коверта А3 за ЦИК БиХ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (оригинал)
<p>Плава заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта –неважећи гласачки листићи - Коверта –Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	 <p>Коверта за предсједника бирачког одбора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (црвена копија)
<p>Провидна заштитна (ВЕЋА) врећа Х3 – по једна за сваки ниво</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима 	 <p>Коверта за предсједника изборне комисије:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР –већински глас и отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту за гласање у одсуству РС

Црвена заштитна врећа

1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)
3. Извод из Централног бирачког списка

Коверта за Председника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Председника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића у РС

Зелена заштитна врећа

1. Пребројане коверте са непотврђеним гласачким листићима
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)

Коверта за Председника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Председника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
3. Допунски извод из Централног бирачког списка (списак потенцијалних бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима)

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала Мобилни тим у РС

Наранџаста заштитна врећа

1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)
3. Додатни извод из Централног бирачког списка за бираче са посебним потребама

Коверта за Предсједника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Предсједника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)

НАПОМЕНА:

на сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту Брчко Дистрикт БиХ

Плава заштитна врећа

1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града)
2. Провидна пластична врећа са:
  - Коверта – неважећи гласачки листићи
  - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија)

Провидна пластична (ВЕЋА) врећа

1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије)
2. Коверта са оштећеним гласачким листићима

Коверта за предсједника бирачког одбора:

- Образац за бројно стање БС (црвена копија)
- Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (црвена копија)

Провидна заштитна врећа – документација за ЦИК БиХ

Провидна пластична (МАЊА) врећа

1. Извод из коначног Централног бирачког списка
2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал)
3. Помоћни обрасци за бројање

Коверта А3 за ЦИК БиХ:

- Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама)
- Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (оригинал)

Коверта за предсједника изборне комисије:

- Образац за бројно стање БС (зелена копија)
- Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (зелена копија)
- Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu Brčko Distrikt BiH

Plava zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići (za općinsko vijeće)
2. Providna plastična vreća sa:
  - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići
  - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik)

Providna plastična (VEĆA) vreća

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima

Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora:

- Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (crvena kopija/preslik)

Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH

Providna plastična (MANJA) vreća

1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa
2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original)
3. Pomoćni obrasci za brojanje

Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH

- Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (original)

Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva:

- Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista (zelena kopija/preslik)
- Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)

Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu - Mostar -

Plava zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići (gradska izborna jedinica - 199)
2. Providna plastična vreća sa:
  - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići
  - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik)

Svijetlo plava zaštitna vreća

1. Prebrojani važeći glasački listići (izborna jedinica gradskog područja, 151 - 156)
2. Providna plastična vreća sa:
  - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići
  - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik)

Providna plastična (VEĆA) vreća X 2 – po jedna za svaki nivo

1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije)
2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima

Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!

Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH

Providna plastična (MANJA) vreća

1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa
2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original)
3. Pomoćni obrasci za brojanje

Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora

- Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR - otvorena lista x2 (crvena kopija/preslik)

Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH

- Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista x2 (original)

Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva:

- Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik)
- Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista x2 (zelena kopija/preslik)
- Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)

ПОДСЈЕТНИК ИЗБОРНИХ РАДЊИ НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

Дан уочи избора

1. Да ли је простор који је одређен за бирачко мјесто припремљен за отварање и уређен на начин како је то прописано и да ли су извршене све мјере хигијенско-епидемиолошке заштите -КОВИД-19 ?
3. Да ли су с бирачког мјеста, у кругу од 50 метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто, уклоњене све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе као и остале ознаке које могу имати дискриминационо значење?
4. Да ли је на улазу на бирачко мјесто постављена ознака бирачког мјеста, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења оружја, забране пушења и кандидатске листе?
5. Да ли је градска/општинска изборна комисија прије отварања бирачког мјеста доставила бирачком одбору предвиђени изборни материјал?
6. Да ли су председник и чланови бирачког одбора попунили Записник о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора — ЗАРБО I, на начин како је то предвиђено?

Прије отварања бирачког мјеста

1. Да ли су сви чланови бирачког одбора дошли на вријеме на бирачко мјесто (најмање сат времена прије отварања бирачког мјеста)?
2. Да ли је председник бирачког одбора одредио који ће члан бирачког одбора бити задужен за контролу реда, идентификацију, издавање гласачких листића и контролу гласачке кутије?
3. Да ли је одређено мјесто за сваку гласачку кабину тако да нико унутар или ван бирачког мјеста не може видјети бирача док гласа?
4. Да ли је председник бирачког одбора започео вођење Записника о раду бирачког одбора на дан одржавања избора — Образац ЗАРБО II и попуњавање Обрасца за бројно стање, на начин како је то предвиђено?
5. Да ли је председник бирачког одбора евидентирао присутне посматраче, на начин како је то прописано и упутио их на мјесто гдје могу сјести и посматрати изборне активности?
6. Да ли су обављене друге радње које су предвиђене прије отварања бирачког мјеста (пребројавање гласачких листића, показивање празне гласачке кутије, печатење гласачке кутије итд.)?
7. Да ли су председник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласали прије него што први бирач дође на бирачко мјесто?

Отварање бирачког мјеста и гласање

1. *Да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме, а ако није, да ли је о кашњењу обавијештена градска/општинска изборна комисија на начин како је то прописано?*
2. *Да ли је предсједнику и члановима бирачког одбора који нису уписани у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто омогућено да буду одсутни с бирачког мјеста онолико времена колико им је потребно да могу отићи на бирачко мјесто гдје су уписани у извод из Централног бирачког списка и обаве гласање?*
3. *Да ли бирачки одбор води рачуна да се гласање бирача обавља на законит начин, односно:*
  - *да ли се поштује тајност гласања, тј. да ли се у гласачкој кабинџу исто вријеме налази само једно лице;*
  - *да ли се онемогућава да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа;*
  - *да ли се води рачуна да ниједно лице не омета бирача који испуњава гласачке листиће, тражи од њега било какве информације о томе за кога жели гласати, за кога гласа или за кога је гласао, спрјечава или покушава спријечити некога у остваривању његовог бирачког права?*
4. *Да ли предсједник и чланови бирачког одбора обављају своје дужности на начин како је то прописано, односно:*
  - *предсједник бирачког одбора — руководи радом бирачког одбора и са члановима бирачког одбора одговора за законитост рада на бирачком мјесту; одржава интегритет процеса гласања, одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини; попуњава потребне обрасце; осигурава да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета; помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања; рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача; евидентира у Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора – Образац ЗАРБО II – вријеме и околности свих изнимних догађаја на бирачком мјесту те води рачуна да Записник садржи све потребне податке;*
  - *члан бирачког одбора задужен за контролу реда – осигурава контролу кретања бирача на бирачком мјесту и не дозвољава да се на бирачком мјесту ствара непотребна гужва, као и да ли обезбјеђује да бирачи поштују све прописане мјере хигијенско – епидемиолошке заштите;*
  - *члан бирачког одбора задужен за идентификацију – провјерава идентитет бирача; проналази бирачево име у изводу из коначног Централног бирачког списка; упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу; осигурава да се бирач потпише поред свог имена у изводу из коначног Централног бирачког списка; наглас чита име бирача који се потписао у извод из коначног Централног бирачког списка;*
  - *члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића – издаје гласачке листиће; објашњава како треба исправно испунити гласачке листиће; упућује бирача према слободној гласачкој кабинџу;*
  - *члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије – упућује бирача да убаца гласачке листиће у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто; осигурава да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаца гласачке листиће; осигурава да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију?*

5. Да ли је на бирачком мјесту било ометања гласања и ако јесте, да ли је председник поступио на начин да:

→ отклони опасност, насиље, оружје или опасне предмете с бирачког мјеста; прекине гласање ако се опасност, насиље, оружје или опасни предмети не могу одмах отклонити за онолико времена колико је потребно да се поново успостави ред и мир на бирачком мјесту, а ако се ред на бирачком мјесту наруши, захтијева помоћ полиције или снага сигурности изван бирачког мјеста како би се поново успоставио ред и мир на бирачком мјесту?

6. Да ли је било прекида у гласању и, ако јесте, да ли је о томе обавијештена градска/општинска изборна комисија на начин како је то прописано?

Затварање и радње након затварања бирачког мјеста

1. Да ли је бирачима који су у реду за гласање у тренутку затварања бирачког мјеста одобрено да гласају, односно да ли је приликом затварања бирачког мјеста проведена сљедећа процедура:

→ председник, 15 минута прије затварања бирачког мјеста, објављује свим присутним унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста;

→ председник одређује једног члана бирачког одбора да у вријеме затварања бирачког мјеста стане на крај реда како би се осигурало да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста;

→ члан бирачког одбора затвара врата одмах након што посљедњи бирач из реда гласа;

→ председник у Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора – Образац ЗАРБО II уписује вријеме затварања бирачког мјеста;

→ председник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је?

2. Да ли је председник бирачког одбора приликом затварања бирачког мјеста евидентирао присутне акредитоване посматраче на начин како је то прописано?

3. Да ли је председник бирачког одбора након затварања бирачког мјеста евидентирао све податке у Обрасцу за бројно стање?

Радње прије бројања гласачких листића

1. Да ли је бирачки одбор формирао радну површину за бројање гласачких листића?

2. Да ли су председник и чланови бирачког одбора отпечатали гласачку кутију и на радну површину истресли комплетан садржај гласачке кутије, а затим извршили раздвајање гласачких листића по нивоима, и сачинили двије групе гласачких листића?

3. Да ли су гласачки листићи који се не броје у тој фази бројања, спаковани у провидне пластичне вреће, посебно за сваки изборни ниво и одложене на начин да их сви присутни могу видјети?

Бројање гласачких листића и евидентирање резултата гласања

а) Градоначелник/начелник општине (ФБиХ и РС)

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за градоначелника/начелника општине у групе по 25 листића по кандидатима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 2) Да ли је бирачки одбор утврдио број гласова за сваког кандидата за градоначелника/начелника општине и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 3) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за градоначелника/начелника општине на начин како је то овим приручником објашњено?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате за градоначелника/начелника општине истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?

Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у сиву пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?

б) Градско/општинско вијеће

- 1) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће у групе по 25 листића и утврдио укупан број листића за градско/општинско вијеће?
- 2) Да ли је бирачки одбор разврстао гласачке листиће за градско/општинско вијеће у групе по 25 листића по политичким субјектима на основу добијених гласова и неважеће гласачке листиће?
- 3) Да ли је бирачки одбор извршио прво бројање гласова и утврдио број гласова за сваког политичког субјекта за градско/општинско вијеће и број неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића?
- 4) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за сваког политичког субјекта за градско/општинско вијеће на начин како је то овим приручником објашњено?
- 5) Да ли је бирачки одбор извршио друго бројање гласова и утврдио број гласова за све кандидате у оквиру отворених листи, користећи се притом помоћним обрасцем за бројање и придржавајући се утврђених процедура?
- 6) Да ли је предсједник бирачког одбора евидентирао податке у Образац за збирне резултате за све кандидате у оквиру отворених листи?
- 7) Да ли је предсједник бирачког одбора жуту копију Обрасца за збирне резултате градско/општинско вијеће истакао на видно мјесто на бирачком мјесту?

- 8) *Да ли је бирачки одбор пребројане гласачке листиће (важеће и неважеће) и плаву копију Обрасца за збирне резултате спаковао у љубичасту пластичну врећу и запечатио је пластичним печатом?*

Достава и примопредаја изборног материјала

- 1) *Да ли је бирачки одбор сав изборни материјал доставио изборној комисији у предвиђеном року, односно најкасније 12 сати након затварања бирачког мјеста.*

- 2) *Да ли је предсједник бирачког одбора потписао примопредајни образац изборног материјала БО - ИК, који је попунила градска/општинска изборна комисија?*

